КУТУБХОНА 1
Тадқиқотлар институти

2005 YIL 9 AVGUST, SESHANBA

Qishloq HAYOTI

O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy-iqtisodiy gazetasi

1974 yil 1 yanvardan chiqa boshlagan

№ 96. (6.933). Sotuvda erkin narxda

Айни кунларда Нарпай туманидаги қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлашга ихтисослашган «Оқтош мева» қўшма корхонасида иш жараёни қизғин. Чунки жорий йилда Россия ҳамда Украинага 18 минг шартли банка томат пастаси, 900 шартли банка ўрик шарбати етказиб бериш бўйича шартнома тузган корхона аллақачон экспорт ишларини бошлаб юборган.

СУРАТЛАРДА: корхона фаолиятидан лавҳалар.

Б.АКРАМОВ олган суратлар.

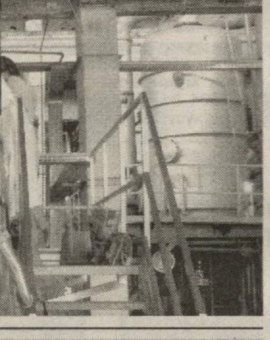

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

Қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказиш тўғрисида

Ўзбекистонда амалга оширилаётган суд-ҳуқуқ тизими ислоҳотининг энг муҳим вазифаси инсоннинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликлари, аввало, асоссиз жиноий таъқиб ва хусусий ҳаётга аралашишдан ҳимояланиш, шахсий дахлсизлик ҳуқуқлари ҳамда адолатли суд муҳокамасига бўлган ҳуқуқи самарали муҳофаза этилишини таъминлаш ҳисобланади.

Сўнгги йилларда ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари фаолиятида қонунийликни таъминлаш, инсон ҳуқуқларини самарали ҳимоя қилишнинг энг муҳим кафолати сифатида суд ҳокимиятининг нуфузини мустаҳкамлаш, судларнинг чинакам мустақиллигини таъминлаш, уларнинг демократик-ҳуқуқий давлат, кучли фуқаролик жамиятини барпо этишдаги ролини кучайтириш борасида муҳим ишлар амалга оширилди.

Судларнинг жиноят, фуқаролик ва хўжалик ишлари бўйича ихтисослаштирилиши қонунан мустаҳкамлаб қўйилди, бу эса ишларни кўриб чиқиш сифати ошишини таъминлади, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш кафолатларини кучайтирди. Ишларни кўриб чиқишнинг апелляция тартиби жорий этилиши суд хатоларини ўз вақтида тузатиш, суд ишларини юритишда сансалорликка йўл қўймасликнинг муҳим кафолати бўлиб хизмат қилмоқда. Кассация инстанцияси ислоҳ қилинди: фуқаролар қонуний кучга кирган суд қароридан норози бўлган тақдирда ўз ҳуқуқларини мазкур инстанцияда шахсан ва бевосита ҳимоя қилиш имкониятига эга бўлдилар. Суд процессида айблов билан ҳимоянинг ҳуқуқий жиҳатдан тенглигини, уларнинг тортишув принципини амалга оширишни таъминлайдиган ҳуқуқий механизмлар яратилди.

Дастлабки тергов муддатлари икки йилдан бир йилгача ҳамда айбланувчиларни қамоқда сақлаш муддатлари бир ярим йилдан 9 ойгача, алоҳида ҳолларда эса 1 йилгача қонун йўли билан қисқартирилди. Шунингдек, ушбу эҳтиёт чорасини қўллаш доираси чекланди.

Қонунчиликни, ҳуқуқни қўллаш амалиётини либераллаштириш бўйича юқоридаги чора-тадбирларнинг амалга оширилиши судгача тергов, одил судловнинг тезкорлиги ва сифати ошишини, суд процесси иштирокчилари ҳуқуқларига риоя этилишининг процессуал кафолатлари кенгайишини таъминлади.

Мамлакатда рўй бераётган судгача терговни либераллаштириш далолати сифатида фуқароларни қамоққа олиш тариқасидаги эҳтиёт чорасидан фойдаланиш сўнгги 4 йилнинг ўзида икки баравардан кўпроққа қисқарди.

Суд-ҳуқуқ тизимини янада либераллаштиришнинг энг муҳим вазифаси судгача тергов босқичида фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқларини самарали ҳимоя қилиш бўйича суд ваколатларини кенгайтириш, энг аввало, қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини прокуратура органларидан судларга ўтказишдан иборатдир. Ушбу чора фуқароларнинг эркинлик ва шахсий дахлсизлик борасидаги конституциявий ҳуқуқлари ҳимоя қилиниши самарадорлигини сезиларли даражада ошириш имконини беради. Шу билан бирга бу шахснинг ҳуқуқ ва эркинликлари дахлсизлиги ҳамда улардан суд қарорисиз маҳрум этишга ёки уларни чеклаб қўйишга ҳеч ким ҳақли эмаслиги белгиланган Ўзбекистон Республикаси Конституциясига, халқаро ҳуқуқнинг умумэътироф этилган принцип ва нормаларига ҳам тўла мос келади.

Айни вақтда қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини судлар ваколатига ўтказиш Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал, Жиноят-ижроия кодекслари ва бошқа қонун ҳужжатларига пухта ишлаб чиқилган тегишли ўзгартиш ҳамда қўшимчалар киритилганидан; бу соҳадаги хорижий тажриба ўрганилганидан; судлар томонидан қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини амалга оширишнинг ташкилий-ҳуқуқий, процессуал механизмлари ишлаб чиқилганидан; суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари тизими кадрларини тегишлича тайёрлаш ва қайта тайёрлаш ҳамда бошқа тайёргарлик тадбирлари ўтказилганидан кейин изчиллик билан амалга оширилиши лозим.

Суд-ҳуқуқ тизимини янада либераллаштириш, инсоннинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларини чеклаш билан боғлиқ процессуал мажбурлов чораларини қўллашга санкция бериш ҳуқуқи судларга босқичма-босқич ва изчил ўтказилишини таъминлаш мақсадида, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг фуқароларни суд орқали ҳимоя қилиш ҳуқуқини белгиловчи 19, 25 ва 44-моддаларига мувофиқ:

(Давоми 2-бетда)

Август – пахта ҳосилини ҳал қилувчи ой

Ўзбекистон Фермер хўжаликлари уюшмасининг мамлакатимиз фермерларига Мурожаатномаси хивалик фермерларни ҳам ҳар бир дақиқадан унумли фойдаланиб, мўл, эртаги ҳосил олишга, юқори иқтисодий самарадорликка эришишга ундамоқда. Мустақиллигимизнинг ўтган ўн тўрт йили давомида деҳқонларимизнинг дунёқараши, фикрлаши, меҳнатга бўлган муносабати кескин ўзгарди. Хусусан, деҳқонга эрк берилди, ер ўзининг эгасини топди. Бу амалда ижобий самаралар беряпти.

Бизнинг туманимиз ҳам бу йилдан бошлаб тўлалигича фермерлик ҳаракатига ўтди. Бугунги кунда 685 фермер хўжалиги 5607 гектар ерда пахтадан юқори ҳосил етиштириш учун меҳнат қилмоқда. Мурожаатнома фермерларга ўзига хос далда бўлди. 16700 тонналик пахта хирмони бунёд этиш борасидаги саъй-ҳаракатларни тобора жонлантиришга ундади.

Аҳдимиз қатъий

Туманимизда суяги пахтачиликда қотган, деҳқончилик илмида бой тажриба тўплаган Маҳмуджон Нуниёзов, Аҳмаджон Олимов, Собиржон Худойберганов, Собиржон Қиличев, Бекдурди Жуманиёзов, Олланазар Пирназаров каби тажрибали бободеҳқонларнинг, етук олимлар, мутахассисларнинг қимматли маслаҳатлари, фикрларига таянган ҳолда август ойида имкониятлардан оқилона фойдаланишга ҳаракат қилмоқдамиз. Кўпни кўрган бободеҳқонлар билан биргаликда Мурожаатнома моҳияти кенг, чуқур ўқиб-ўрганилди. Барча куч ва имкониятлар ғўза қатор ораларига сифатли ишлов беришга, механизациялашни талаб даражасида ўтказишга, суғоришни, айниқса, "шарбат" усулида суғоришни ташкил қилишга, ҳосилни зараркунанда ҳашаротлар таъсиридан сақлашга қаратилмоқда.

Яқинда ўтказилган рейд текширувлари натижаси шуни кўрсатдики, ҳали туманимизнинг барча фермер хўжаликларида дала ишлари ўз вақтида ва меъёрида бажарилмаяпти. Чинобод қишлоғидаги "Маратбек" фермер хўжалиги тўрт гектар ерга чигит экиб, ниҳолни тўлиқ ундириб ололмаган. Бунинг устига парвариш яхши эмас. Далаларни ўт босиб кетган, чопиқ сифатсиз ўтказилган. Пахта экинидан баландроқ ерга шоли экилганидан далаларни зах босган. "Матёқуббобо қизи Фотима", "Бердибой ўғли Жўрабек" фермер хўжаликларида ҳам агротехник тадбирларни сифатли бажарилишида хато ва камчиликлар борлиги аниқланди. Булар видеотасвирга туширилиб, Мурожаатнома ўқиб эшиттирилган йиғилишда қўйиб берилди ва камчилик-нуқсонларни тезлик билан бартараф этиш чора-тадбирлари белгиланди.

Мурожаатнома бизга муҳтарам Юртбошимизнинг "Хоразмлик инсонларга деҳқончилик борасида тенг келадиган кишиларни топиш қийин. Ишнинг кўзини биладиган, тупроққа бир қарашда бўлажак ҳосилнинг чўғини аниқлаб берадиган миришкор деҳқонлар мана шу заминда яшайди. Хоразм деҳқонининг бир кунлик меҳнати қаҳрамонликка тенг" деб айтган сўзларини яна бир бор эслатди. Биз Мурожаатнома замиридаги айни мана шу муносиб баҳога меҳнатимиз самараси билан жавоб бериш учун ўзимизни масъул сезамиз. Августни ҳақиқий зарбдор ойга айлантириш учун бутун куч-имконият, билим ва тажрибаларимизни аямаймиз.

Мадиёр САЪДУЛЛАЕВ,
Хива тумани фермер хўжаликлари уюшмаси раиси.

Бўлажак хирмон масъулияти

Тоғай РАҲМАТОВ, Навбаҳор туманидаги "Янги ер" фермер хўжалиги соҳиби:

–Ҳурриятнинг дастлабки йилларидаёқ фермерлик фаолиятимни бошлаган эдим. Биргина ўтган йили 62 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 42,3 центнердан ёки жами 262 тонна пахта етиштирдик. Эндиликда фермер хўжалигимизда 120 киши меҳнат қилмоқда.

Ҳозирғача пахта майдонларига 9 марта сифатли ишлов берилди. Гектарига 10 тоннадан маҳаллий, 800 килограммдан минерал ўғит бериб, ғўзани озиқлантирдик. Бу тадбирлар пишиқ-пухта, белгиланган муддатда, сифатли ўтказилаяпти. 25 июлда чеканкани ниҳоясига етказдик. Суғориш "шарбат" усулида олиб борилаяпти. Бунинг учун бир гектар пахта майдонига 5 тонна ҳисобида компос тайёрлаганмиз.

Айни кунларда ҳар туп ғўзамизда 12-14 тадан тўқ кўсак бор. Август ойида яна 6 тадан кўсак ҳосил қилиш учун дала ишларини қизғин давом эттиряпмиз. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобига қараганда, тўпланган ҳосил салмоғи ҳозир 45 центнерни ташкил этса, 1 сентябрга бориб бу миқдор 50-55 центнерга етади.

Бобоёр РАЖАБОВ, Кармана туманидаги "Лочин" фермер хўжалиги етакчиси:

–Мамлакатимизда фермер хўжаликларига яратилган имкониятлар беқиёс. Нефть маҳсулотлари, техника, моддий ресурслар, сув, минерал ўғит таъминоти яхшиланди. Бу ғамхўрликларга биз ўзимизнинг ҳалол меҳнатимиз билан жавоб бермоқдамиз. Ўтган йили 23 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 60 центнердан ҳосил олган эдик. Шунинг тенг ярми уруғлик пахта бўлди.

(Давоми 2-бетда)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

ҚАРОРИ

Банклардаги депозит ҳисобварақлардан нақд пул тўловларини узлуксиз таъминлаш кафолатлари тўғрисида

Тижорат банклари ва уларнинг филиаллари аҳоли ҳамда хўжалик юритувчи субъектларнинг маблағларини депозитларга жалб этиб, уларни айланмага қўйиб ва шу ҳисобдан банк даромад олиб, амалда омонатчилар ҳисобига манфаат кўриб, айни вақтда ўзларининг омонатчилар олдидаги тўғридан-тўғри мажбуриятларини аниқ бажармасдан, уларнинг қонуний талаблари ва эҳтиёжларига бефарқ қараётганликлари, бунинг устига омонатчиларнинг буюртмаларини қондириш чоғида ўз мавқеини суиистеъмол қилиб, уларнинг манфаатларини писанд қилмасликлари мутлақо йўл қўйиб бўлмайдиган ҳолатлар деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ва Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг вилоят ва шаҳар бўлимлари фаолиятида ҳам худди шундай ҳолатлар мавжуддир.

Шуни назарда тутиш кераккки, бундай муносабат банкларга нисбатан ишончга путур етказмоқда, омонатчиларнинг асосли норозилигига сабаб бўлмоқда, аҳоли, тадбиркорлар ва бизнесменларни, хўжалик юритувчи субъектларнинг бўш маблағларини тижорат банкларидаги депозитларга қўйишни чеклаб, уларни жалб этишни рағбатлантирмайди, нақд пулнинг банкдан ташқари айланмасини қисқартиришга ёрдам бермайди, бутун пул муомаласи тизимини беқарорлаштириб мамлакатга катта иқтисодий зиён етказмоқда.

Кўрсатиб ўтилган камчиликларни батамом тугатиш, нақд пул муомаласини янада мустаҳкамлаш, нақд пул маблағларининг банкдан ташқари айланмасини қисқартириш, хўжалик юритувчи субъектларнинг банклардаги депозит ҳисобварақларидан нақд пуллар банклар томонидан узлуксиз бериб борилишини таъминлаш мақсадида:

1. Тижорат банклари томонидан аҳоли ва хўжалик юритувчи субъектларнинг бўш пул маблағларини банклардаги депозит ҳисобварақларга жалб этишни рағбатлантириш ҳамда биринчи талаб бўйича уларнинг ҳисобварақларидан нақд пуллар чекловсиз берилишини амалга ошириш бўйича олиб борилаётган ишлар қониқарсиз деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки тижорат банклари ходимларининг бюрократик, сансалорлик, лоқайдлик ва таъмагирлик ҳолларини жуда қисқа муддатларда тугатиш учун қонунда ва амалдаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда унга берилган барча таъсир кўрсатиш механизмлари ва воситаларидан кенг фойдалансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки, тижорат банклари 2005 йилнинг 1 сентябригача аҳоли, хўжалик юритувчи субъектлар, жисмоний ва юридик шахсларга уларнинг талаби бўйича нақд пуллар узлуксиз берилишини таъминлаш мақсадида банклардаги депозит ҳисобварақларда бўлган пул маблағларини бериш тартиби ва амалдаги низомни қайта кўриб чиқиш борасида зарур чоралар кўрсин.

(Давоми 2-бетда)

Аввал ўзингга боқ...

Катта давлатлардан бири нега кейинги пайтда бизга нисбатан араз ва ғараз йўлини танлади? Бунга Андижон воқеаси сабабчими? Ёки, Хонободдаги авиабазани олиб чиқиб кетишни талаб қилганимизми? Бизнингча, униси ҳам, буниси ҳам бир баҳона. Аслида бу жазаванинг тагида катта стратегик мақсад ётибди.

Яъни, кимларнингдир ўйлашича, Марказий Осиёдаги мамлакатларнинг жилови дунёга ҳукмронлик даъво қилаётган давлатнинг қўлида бўлиши керак. Биз бўлса ҳеч қачон, кеч кимга қарам бўлмаймиз, деяпмиз. Бу билан кимларнингдир ғашига тегаяпмиз чоғи. Шунинг учун шаштимиздан тушириб қўйиш мақсадида бизга турли даъволарни рўкач қила бошлашди.

НИГОҲ

Биз тўқсонинчи йиллар бошидаёқ демократик янгиланиш ва фуқаролик жамияти қуриш йўлини танладик. Бунда одамларимизнинг менталитети, турмуш тарзи ва тушунчасидан келиб чиқиб, ўзимизга хос ва ўзимизга мос йўлдан бордик. Йўқ, дейишди демократия "даҳолари", бу борада Ғарбнинг андозасидан нусха олинглар. Жаҳон цивилизациясига салмоқли ҳисса қўшган бизнинг юртимиз ва халқимиз нима сабабдан бировларнинг турмуш тарзидан нусха олиши керак? Президентимиз даъвогарларга шу йил январь ойида "Независимая газета"га берган интервьюсида жавоб қайтариб, шундай деди: "Биз халқ ҳокимияти бўлмиш демократиянинг фундаментал тамойилларига асосланган, уларга сўзсиз риоя этган ҳолда, айни пайтда ўз ҳаракатларимизни халқимизнинг тафаккури, неча минг йиллик турмуш тарзи билан мувофиқ равишда олиб боришимиз керак".

Демократик ўзгаришларни амалга оширар эканмиз, ана шу тамойилларни эътибордан четда қолдирмадик. Бизнинг миллий қадриятларимиз ўз халқимиз учун шу даражада азиз ва муқаддаски, уларни демократия "даҳрийлари"нинг тазйиқлари тугул, ҳатто бомбаси ҳам йўқота олмайди.

(Давоми 2-бетда)

ИСЛОҲОТ

Тадбиркорликка кенг йўл

Мамлакатимиз иқтисодиётини янги босқичга кўтариш учун Президентимиз томонидан июн ойининг ўзида тадбиркорларнинг фаолиятини ҳимоя қилишга қаратилган бир қатор Фармон ва қарорлар эълон қилинди. Уларнинг бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш ва иқтисодиётни эркинлаштиришда аҳамияти бениҳоядир.

Адлия вазирлигининг бошқарма бошлиғи ўринбосари Абдукамол Раҳмонов билан суҳбатимиз айни шу хусусда бўлди.

- Тадбиркорлар манфаатини ҳимоя қилишга қаратилган ушбу Фармон ва қарорларни қандай изоҳлайсиз?

- Маълумки, Ўзбекистон ҳуқуқий демократик суверен давлат сифатида жаҳон ҳамжамиятига дадил кириб келиши билан миллий қонунчилигимиз ривожида туб ўзгаришлар жараёни бошланди. Ўзбек давлатчилиги ривожининг тарихий тажрибаларига таянган Ўзбекистон Республикасининг Конституциясида ҳар бир шахснинг мулкдор бўлиш ҳуқуқи, иқтисодий фаолият, тадбиркорлик ва меҳнат қилиш эркинлиги, барча мулк шаклларининг тенг ҳуқуқлилиги ва ҳуқуқий жиҳатдан баббаравар муҳофаза этилиши белгилаб қўйилди. Шундай қилиб миллий қонунчилигимизда мулкчиликнинг шакллари рўёбга чиқди. Республикамизда хилма-хил шаклда мулкчиликни истиқболлаштириш фуқароларнинг фаровон ҳаёт кечиришини таъминлаш йўлидаги давлат сиёсати йўналишларидан бирига айланди.

(Давоми 2-бетда)

Мақсадимиз – ғамхўрлик

Агросаноат мажмуи ходимлари Хоразм вилоят касаба уюшмаси раиси Қодирбек Раҳимов одамларга ғамхўрлик қилиш учун киши аввало зиёли қалб эгаси бўлмоғи лозим деб билади. Шу боисданми суҳбатимизни у шундай бошлади:

- "Қишлоқ ҳаёти" газетасининг чин маънода мухлиси эканлигимни айтмоқчи эдим. Унинг ҳар бир сонини катта қизиқиш билан мутолаа қиламан, десам муболаға эмас. Газета саҳифаларида иқтисодий ислоҳотларнинг бориши, қишлоқ ва халқ хўжалиги соҳаларидаги муваффақиятлар билан бир қаторда баъзан ишимизга тўсиқ бўлаётган муаммолар ёритилиши ва истиқлолдан руҳланиб меҳнат қилаётган кишиларимиз қалб туғёнлари ифодаланган мақолалар, шунингдек, "Буни ҳаёт дейдилар", "Қишлоқда дув-дув гап", "Ҳангома" рукнларидаги берилган қизиқарли воқеалар ҳар бир муштарийни ўзига жалб қилади, деб ўйлайман.

СУҲБАТ

- Сиз раҳбарлик қилаётган касаба уюшмасида амалга оширилаётган ибратли ишлар ҳақида тўхталсангиз.

- Мамлакатимизда иқтисодий ислоҳотлар жараёни қизғин кечаётган, ишбилармонлик, тадбиркорликка кенг йўл очилган айни пайтда касаба уюшмалари олдида ҳам қатор жиддий масалалар турибди. Бу аввало аҳолининг кам таъминланган, иқтисодий ночор қатламини ижтимоий муҳофаза қилиш, меҳнат фахрийлари ҳолидан хабар олиш, боқувчисини йўқотган қарияларга меҳр-мурувват кўрсатиш, оналар ва болаларни соғломлаштириш, энг муҳими меҳнаткашларнинг ижтимоий-иқтисодий ва ҳуқуқий манфаатларини жамоат шартномалари ва келишувлар орқали ҳимоялашда акс этади. Жамоа шартномалари жойларда касаба уюшма қўмиталари ўз аъзоларини ҳимоя қилишни амалга оширишда асосий ҳужжатлардан бири бўлиб қолмоқда.

(Давоми 3-бетда)

(Давоми. Боши «Қишлоқ ҳаёти» газетаси иловаси «Ҳаёт»нинг 3,4,5,6 ва «Қишлоқ ҳаёти»нинг 93, 95-сонларида.)

Ё пора бериб, ё пора олиб тирикчилик қилиб, кун кечириб юрган киши қай юз билан, мен оила бошлиғиман, дея олади?

Бундай оила – оила саналадими? Бундай оилалар кўпайган маҳалланинг маҳаллалиги қоладими?

Али аканинг бу гаплари минбардан туриб айтиладиган гапга ўхшаб кетар эди. Менимча, Али аканинг хаёли жойида эмас эди. Бошларига тушган бу мусибатни ҳазм қила олмаётган эди. Бу ҳам етмагандай ташқарида бир аёлнинг ўлан айтгани эшитган қулоқнинг барига малол келди:

Тўра СУЛАЙМОН,
Ўзбекистон халқ шоири.

Қора товдан келемин
қора босиб,
Желкеме овурлиқдинг
жугин осиб.
Ўз сўзиде турмайтин
сў жигитмен,
Энди қайтиб кўришмек
қилмас насиб.

Баралла бақириб ўлан айтаётган Али аканинг келини Садаф экан. Садаф икки куннинг ичида ақлдан озиб улгурибди. Бир пайт қўлида гул билан отилиб ичкарига кирди. Келинчак қўлидаги гулни, "олатин одам бўлса сатамин", деб ўлан айтар эди:

Ўлен-ўлен дегенде
ўлген экен,
Бир жигитти тириклей
кўмген экен.

(Давоми 4-бетда)

УзРТСБ Биржевые котировки сум/кг	БЕНЗИН (76)	БЕНЗИН (91)	ДИЗ.ТОПЛИВО	МАЗУТ	СЖ.ГАЗ	МАСЛО ХЛОПК.	САХАР	МУКА выс.сорт
	398,9 ▲ + 3,4	433,1 ▼ - 21,8	283,6 ▲ + 0,4	117,1 ▲ + 14,9	351,9 ▼ - 31,1	819,2 ▲ + 4,9	588,0 ▼ - 0,02	280,0 ▼ - 0,1

Банклардаги депозит ҳисобварақлардан нақд пул тўловларини узлуксиз таъминлаш кафолатлари тўғрисида

(Боши 1-бетда)

Аҳоли ва хўжалик юритувчи субъектларга депозит ҳисоб варақлардан накд пуллар узлуксиз берилиши тижорат банкларининг чорак, ярим йиллик ва йиллик иш якунларини сарҳисоб қилишда улар фаолияти самарадорлиги ва ишончлилигини баҳолашнинг энг муҳим мезонларидан бири деб ҳисоблансин.

3. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ва тижорат банкларининг, иш якунларини кўриб чиқиш вақтида, аҳоли ва хўжалик юритувчи субъектларга банкларнинг депозит ҳисоб варақларидан накд пулларни кечиктирмай тўлаш борасида ўрнатилган тартиб бир неча марта (ойига уч мартадан кўпроқ) бузилган тақдирда тижорат банклари ҳудудий бўлимлари ва филиалларининг раҳбарлари эгаллаб турган лавозимидан озод қилиниши лозимлиги тўғрисидаги таклифлари қабул қилинсин.

Накд пул маблағлари узлуксиз бериб борилишини таъминлаш учун тижорат банкларининг раҳбарлари ҳамда мансабдор шахсларини рағбатлантириш ва жавобгарлигини ошириш тартиби тўғрисидаги Низом иловага мувофиқ тасдиқлансин.

4. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки накд пул маблағлари беришни мунтазам кечиктириш ҳоллари мавжуд бўлганида тижорат банкларига нисбатан қаттиқ жавобгарлик чоралари, ҳатто банк операцияларини амалга ошириш ҳуқуқини берадиган лицензияни қайтариб олиш чораларини қўлласин.

5. Накд пуллар узлуксиз тўланишини таъминлаш мақсадида:

тижорат банклари ўз бўлинмаларида накд пул маблағларига бўлган талаб тезкорлик билан тўлдирилишини ва мижозларнинг буюртмалари қондирилишини таъминлайдиган накд пул захирасини яратсин;

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки накд пулларнинг минтақавий захира жамғармаларини ташкил қилсин.

6. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки:

тижорат банкларини уларнинг Марказий банкдаги ваkиллик ҳисоб варақларидаги маблағлар доирасида, зарур ҳолларда Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг ҳисоб-китоб-касса марказларидаги захира жамғармаларидан фойдаланган ҳолда накд пул маблағлари билан чекланмаган миқдорда таъминлаб турсин;

накд пулга бўлган талабни узлуксиз таъминлашни назарда тутиб, республика минтақалари ўртасида накд пул маблағларини тезкор қайта тақсимлашни амалга оширсин;

тижорат банклари билан биргаликда тижорат банкларининг филиалларидаги накд пул захиралари ҳажмининг энг кам миқдорини тасдиқласин ҳамда мажбурий захиралар бўйича талабларни ҳисоб-китоб қилиш чоғида умуман банк бўйича амалдаги захиралар суммасини ҳисобга олсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки, тижорат банклари:

ўз тузилмаларида накд пул маблағлари берилиши мониторинги бўйича махсус бўлинмалар ташкил қилсин;

накд пулни қонуний беришдан бош тортиш ҳоллари қайд этилиши ва назорат қилиниши юзасидан индикаторлар ишлаб чиқсин ва шулар асосида тегишли ойлик ҳисоботни жорий этсин.

Қуйидагилар мазкур бўлинмаларнинг асосий вазифалари этиб белгилансин:

кундалик накд пул маблағлари келиб тушиши устидан доимий мониторингни амалга ошириш, шунингдек накд пул ҳисоб- китобларининг ҳолатини таҳлил қилиш, накд маблағларни тўлаш ҳолати, уларни беришни кечиктириш ҳоллари мавжудлиги тўғрисида ҳар ойлик ҳисоботларни тақдим этиш;

накд пул захиралари ҳолати ва улардан фойдаланишни тезкорлик билан бошқариш, шунингдек бўш накд маблағлар етарли ҳажмда бўлишини таъминлаш мақсадида улардан оқилона фойдаланиш;

банк мижозларининг накд пул маблағларини чекловсиз ва узлуксиз бериш масалалари бўйича мурожаат ва шикоятларини кўриб чиқиш ҳамда улар юзасидан зудлик билан чоралар кўриш, тижорат банкларининг бўлимлари ва филиалларида ушбу масалалар юзасидан текширишлар ўтказиш;

тижорат банклари мансабдор шахсларининг аҳоли ва хўжалик юритувчи субъектларнинг депозит ҳисоб варақларидан накд пуллар узлуксиз берилишига оид талаблар бажарилишини таъминлаш борасидаги фаолияти натижаларига кўра уларни рағбатлантириш ёки жавобгарлик чоралари қўллаш бўйича таклифлар тайёрлаш.

Накд пулларни бериш масалаларига тезкорлик билан эътибор қаратиш учун ҳар бир минтақада мижозларнинг аризаларини, шу жумладан «ишонч телефони» орқали мурожаатини кўриб чиқиш ва келиб тушаётган мурожаатлар дарҳол текширилиши ташкил қилинсин.

8. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки аҳоли ва хўжалик юритувчи субъектларнинг депозит ҳисоб варақларидан накд пул сўзсиз ва чекловсиз тўланишини таъминлаш борасидаги ишларнинг аҳволини ҳар чоракда умумлаштириб, Ўзбекистон Республикаси Президенти девонига ахборот бериб борсин.

9. Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси:

банкдан ташқари айланмани чеклаш бўйича қабул қилинган қарорларнинг амалга оширилиши, хўжалик юритувчи субъектлар томонидан товарлар сотиш, иш ва хизмат кўрсатишдан тушадиган накд пул тушумларини банк кассаларига тўлиқ топширилиши устидан назоратни кучайтирсин;

банк кассаларига топширилган накд-савдо тушуми билан чакана товар обороти ва пулли хизматларни амалдаги ҳажмлари ўртасида мутаносиблик бўлиши, шунингдек чакана савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси корхоналари назорат-касса машиналари ва ҳисоб-китоб терминалларидан мажбурий фойдаланиш устидан қаттиқ назорат ўрнатсин. Пластик карточкалардан фойдаланган ҳолда тўловни қабул қилишдан ҳуқуққа зид тарзда бош тортиш фактлари аниқланган ҳолларда айбдор шахсларга нисбатан қонун ҳужжатларига мувофиқ жавобгарлик чораси кўрилсин.

10. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги Марказий банк ҳамда бошқа манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда бир ой муддатда:

ушбу қарор қабул қилиниши муносабати билан амалдаги қонунларга ўзгартиш ва қўшимчалар тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритсин;

идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар мазкур қарорнинг қоидаларига мувофиқлаштирилишини таъминласин.

11. Ушбу қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Ш.М.Мирзиёев ва Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг Раиси Ф.М.Муллажонов зиммаларига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2005 йил 5 август

Қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказиш тўғрисида

(Боши 1-бетда)

1. Жиноят содир этишда гумон қилинаётган ёки айбланаётган шахсларни қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқи 2008 йил 1 январдан эътиборан судлар ваколатига ўтказилсин.

Белгилансинки, эҳтиёт чораси сифатида қамоққа олиш қонунда белгиланган бошқа эҳтиёт чораларини қўллаш самарасиз бўлган алоҳида ҳолатларда ва фақат жиноят ишлари бўйича судлар ёки ҳарбий судлар ваколатига мувофиқ уларнинг қарори бўйича амалга оширилиши лозим.

2. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, Олий суди, Бош прокуратураси, Ички ишлар вазирлиги, Миллий хавфсизлик хизмати уч ой муддатда Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал, Жиноят-ижроия кодексларига, Ўзбекистон Республикасининг «Судлар тўғрисида», «Прокуратура тўғрисида»ги қонунларига қамоққа олишга санкция бериш, қамоқда сақлаш муддатларини узайтириш тартиби ва жараёнларини белгиловчи, шунингдек судгача иш юритиш босқичида инсоннинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларига риоя этиш, унинг дахлсизлигини таъминлаш борасида қўшимча кафолатларни белгиловчи ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида таклифлар тайёрласин. Шу билан бирга мазкур Фармоннинг 1-бандига мувофиқ нафақат қонунлар ва қонуности ҳужжатлари, балки идоравий ҳуқуқий ҳужжатларда назарда тутилган норма ва нормативлар ҳам қайта кўриб чиқилиши зарур.

3. Ўзбекистон Республикаси Олий суди, молия, иқтисодиёт, адлия, ички ишлар вазирликлари, Бош прокуратураси, Миллий хавфсизлик хизмати ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Судьяларни танлаш ва лавозимларга тавсия этиш бўйича олий малака комиссияси икки ой муддатда қамоққа олишга санкция бериш бўйича прокуратура органларининг ваколатлари судларга ўтказилишини ҳисобга олиб, умумий юрисдикция судларини ташкилий-кадрлар жиҳатдан таъминлаш тизимини такомиллаштиришга оид таклифлар тайёрласин.

4. Ўзбекистон Республикаси адлия, ички ишлар вазирликлари, Олий суди, Бош прокуратураси, Миллий хавфсизлик хизмати суд қарорига биноан қамоққа олиш тартиби жорий этилиши муносабати билан судьялар ҳамда прокуратура органлари, ИИВ ва МХХ тергов бўлинмалари ходимларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш бўйича комплекс чора-тадбирлар ишлаб чиқсин ва амалга оширсин.

5. Ушбу Фармон Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг муҳокамасига киритилсин.

6. Мазкур Фармоннинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Т.Худайбергенов зиммасига юклатилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2005 йил 8 август

Бўлажак хирмон масъулияти

(Боши 1-бетда)

Бу йилги ниятимиз ҳам баланд. Ҳозиргача пахтазорларимизнинг ҳар гектарига 800 килограммдан минерал, 30 тоннадан маҳаллий ўғит солдик. Айни пайтда ҳар туп ғўзада 18 тагача, айрим ҳосил шохларида ўртача 15 тадан кўсак бор. Мақсадимиз ҳосилдорликни гектар бошига 65 центнерга етказишдир. Бунинг учун август ойида ишни аниқ йўналишлар бўйича олиб бориб, юксак режамизни кутилганидек адо этиш ҳаракатидамиз.

Насиба УСМОНОВА, Хатирчи туманидаги хусусий "Олтин кўз" биолабораторияси мудираси:

–2004 йили ташкил этилган бу хусусий биолабораториянинг мустақил самарали ишлаши учун барча имкониятлар яратиб берилди. Бизда битта механизациялашган линия мавжуд. У йилига 20 минг гектар ғўза майдонларини шира, трипс, ўргимчаккана, кўсак қурти ва бошқа зараркунандалардан самарали ҳимоялаш учун етарли биомаҳсулот ишлаб чиқармоқда.

Биофабрикамизда трихограмма, бракон, олтин кўз каби фойдали ҳашаротлар ишлаб чиқарилаяпти. Бунинг учун, албатта, республика ўсимликларни ҳимоя қилиш илмий-тадқиқот институти, Тошкент аграр университети, Ўзбекистон Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги билан ҳамкорликда илмий-амалий иш қилинмоқда.

Биолабораториянинг тўла қувват билан самарали ишлаётганлиги туфайли пахтанинг ашаддий зараркунандалари, масалан, шира, ўргимчаккана, кўсак қурти 2004 йили ғўзага зарар етказолмади. Уларга қарши бир килограмм ҳам заҳарли химикат ишлатилмади.

Биолабораториямиз ходимлари ҳозирги кунда Хатирчи туманида 12516 гектар пахтага 3 марта биоусул билан ишлов беришди. Эндиликда кўсак қуртининг энг хавфли 4-авлодига қарши трихограмма тухумлари қўлланилмоқда. Зараркунандаларнинг асосий тарқалиш ўчоқлари мунтазам назорат остига олинган. Уларнинг хавфли даражада тарқалиб кетишига йўл қўймаслик учун назоратни кучайтирганмиз. Навбаҳор, Самарқанд вилоятидаги Нарпай, Пахтачи туманларида ҳам биоусул қўлланилиб, амалий ёрдам кўрсатилаяпти.

Бугун Навоий вилоятининг деҳқонлари мўл ва сифатли ҳосилни кўзлаб меҳнат қилишаяпти. Ўзбекистон Фермер хўжаликлари уюшмасининг мурожаатномаси уларни август ойининг қимматли дамларидан оқилона фойдаланишга руҳлантираётир.

Суҳбатдош: Ҳ. ЭШОНҚУЛОВ

Касби туманидаги Денов қишлоғида ҳунармандчилик билан шуғулланадиган "Уста Мақсуд" хусусий корхонаси фаолият олиб боради. 18 киши иш билан таъминланган мазкур оилавий корхонада маҳаллий хом ашёдан ўн икки хилдан зиёд уй-рўзғор буюмлари ишлаб чиқарилмоқда.
СУРАТДА: Маҳмуд Муртазоев.

Б.АКРАМОВ олган сурат.

Аввал ўзингга боқ...

(Боши 1-бетда)

Айтинг-чи, бизда қайси аёл ёки эркак қип-яланғоч ҳолда кўчага чиқади, қайси эркак эркак билан турмуш қурганлигини бутун мамлакатга ёйиб тўй ўтказади, қайси мусулмон диний эътиқоддан воз кечганлиги билан мақтанади, қайси фарзанд ота-онага оқ бўлганлиги ёки ота-она фарзандини оқ қилганлиги билан фахрланади, қайси ўзбек фақат ўзи ҳақида ўйлаб ёлғизликни орзу қилади? Хуллас, бизнинг турмуш тарзимиз ғарбникидан кўп жиҳатдан фарқ қилади. Айниқса, шарқона одоб, катта ҳурмат, ибо ва ҳаё, ўзбекона илтифот, одамийлик биз учун муқаддас тушунчалардир. Уларни ҳеч нарса билан, шу жумладан, ғарбнинг турмуш тарзи билан алмаштириш мутлақо мумкин эмас.

Албатта, бундай давлат фақат Ўзбекистон, бундай миллат фақат ўзбеклар эмас. Айниқса, Осиёда ҳар қандай вазиятда ҳам, ҳатто тазйиқ ўтказилган тақдирда ҳам ўз миллий менталитетидан воз кечмайдиган халқлар кўп. Уларга ташқаридан туриб аралашув ҳеч қандай самара бермайди. Бундай пайтда демократия "даҳолари" ниқобни йиртиб ташлаб, жаҳон афкор оммасининг кўз олдида сурбетлик билан "демократияни олға силжитиш" деб аталаётган муайян технологияларни қўллайдилар.

Бу технологиялар "демократия тақчиллигини қоплаш", "рангли инқилоб", "бахмал ўзгариш" ва бошқа номлар билан аталади. Бу технологиялар дастлаб Ироқда сўнгра Грузия, Украина ва Қирғизистонда қўлланилди. Бироқ, Ўзбекистонга келганда режа барбод бўлди. Демак, қаердадир "хато" қилишди. Бунга, аввало, Юртбошимизнинг қатъиятлилиги, қолаверса, миллатимизнинг менталитети сабаб бўлди. Бузғунчилар шуни эътиборга олмай доғда қолишди ва аламзадалик билан жазавалари тутиб, энди Ўзбекистонга инсон ҳуқуқлари бузилаётганлиги тамғасини босишди. Гўё ўзларида инсон ҳуқуқлари билан боғлиқ муаммо йўқдай.

Ироқдаги қамоқхонада маҳбуслар қай даража ҳақоратланганини бутун дунё билади. Бу ишни ўрта аср ваҳшийлари эмас, XXI аср демократлари қилишди. Нима, бу инсон ҳуқуқларининг бузилиши эмасми?! Ёки, Гуантанамо қамоқхонасида ўз айбларининг нимада эканлигини билолмай ётган юзлаб маҳбусларнинг ҳуқуқлари бузилмаяптими?

Яқинда "Халқаро амнистия" ташкилоти АҚШнинг инсонлар қийноққа солинадиган махфий қамоқхоналари борлигини аниқлади. Ташкилот вакиллари ана шундай қамоқхоналардан бирида икки йил қийноқ азобларини тортган икки нафар яманлик маҳбус билан суҳбатлашиб, бор ҳақиқатни билиб олишди. Қийнашаётган пайтда мусиқа овозини баланд қилиб қўйишар экан. "Конституцион ҳуқуқни ҳимоя қилиш маркази" деб аталадиган бошқа бир ҳуқуқни ҳимоя қилиш ташкилоти ҳам бу маълумотни тасдиқлади. Бундай қамоқхоналарда асосан ҳали айби аниқланмаган чет эл фуқаролари сақланаркан.

Ана энди бу "раҳмдил" демократларнинг ҳозир Ўш қамоқхонасида сақланаётган 15 нафар Ўзбекистон фуқаросига нисбатан муносабатини эшитинг. Айрим маълумотларга қараганда, уларнинг 4 нафари Андижон қамоқхонасидан қочган жиноятчилар, 11 нафари эса Андижондаги террористик хуружларда қатнашган экстремистлар. Ўзбекистон Қирғизистондан ана шуларни топширишни талаб қилаётган бир пайтда АҚШнинг расмий доиралари зўр бериб уларни ҳимоя қилишга ўтиб олди. Тазйиқ остида уларнинг 11 нафарига сиёсий қочқин мақоми берилди. Қолган тўрт нафарига ҳам шундай мақомни бериш талаб қилинмоқда. Ҳозир АҚШ уларни Қирғизистондан олиб чиқиб кетишишига ўзидан ташқари БМТ, Европа Иттифоқи ва бошқа халқаро ташкилотларни жалб этган. Шундай катта ва буюк давлатнинг ҳозир шу 15 кишини "қутқариб қолиш"дан бошқа ташвиши қолмаган. Бу иш билан шахсан давлат котибининг ўзи шуғулланяпти. Қамоқдаги ўн беш кишининг тақдири билан гўё АҚШнинг тақдири, ер юзидаги инсон ҳуқуқларининг тақдири ҳал бўладигандай. Ғирт ўйиндан бошқа нарса эмас. Аввал ўз қамоқхоналарингдаги аҳволга боқ, сўнгра ноғора қоқ.

Ҳозир БМТнинг Қочқинлар иши бўйича олий комиссари вакиллари бутун Европа бўйлаб кезиб юришибди. Улар шу 15 кишини бирорта давлат сиёсий қочқин сифатида қабул қилармикан, деб умидвор бўлишмоқда. Бироқ, ҳозирча ҳеч кимдан садо чиққани йўқ. Тазйиқлар, таклифлар, илтимослар иш бермаяпти. Муддат ўн кун. Агар ана шу муддатда уларни ҳеч бир давлат қабул қилиб олмаса, Қирғизистон ҳаммасини Ўзбекистонга топширишга мажбур. Қирғизистон бош прокурори Азимбек Бекназаров ўтган пайшанба куни "Азаттык" радиосига берган интервьюсида шундай деган: "Агар бу одамларни қочқин сифатида ҳеч бир мамлакат қабул қилмаса, Қирғизистон халқаро нормаларга биноан уларни Ўзбекистонга топширишга мажбур". Агар шундай бўлса, инсон ҳуқуқлари масаласида ўзларига бошқа ва ўзгаларга бошқа стандартларни қўллаётган демократия "ҳомийлари" қандай аҳволга тушишар экан?!

АҚШнинг оммавий ахборот воситаларида бу воқеа фақат инсон ҳуқуқлари билан боғланаяпти ва осмондан келиб шарҳланяпти. Такаббурлик шу даражадаки, қандайдир Ўзбекистон деган давлатни менсимаслик шарҳлар мазмунида акс этиб турибди. Жумладан,"Интернационал геральд трибьюн" газетаси ўзининг 4 август кунги редакцион шарҳида Ўзбекистон авиабазани олиб чиқиб кетиш тўғрисида талаб қўйганида АҚШ ялиниб-ёлвориб ундан шафқат сўрамади, бунинг эътиборга моликлиги шундаки,Буш ҳукумати оҳир вазиятда инсон ҳуқуқлари муаммосини ҳарбий манфаатдан устун қўйди, деб ёзди. Демак, ҳукуматга Хонободдаги авиабазадан кўра, Ўш қамоқхонасида сақланаётган 15 нафар маҳбуснинг тақдири муҳимроқ экан.

Айтгандай, АҚШнинг расмий доиралари ўн беш кишининг ҳуқуқлари ҳақида жон куйдираётган шу кунларда жаҳон жамоатчилиги Хиросима шаҳрига атом бомбаси ташланганлигининг олтмиш йиллигини чуқур қайғу билан нишонлади. Ўшанда бир пайтнинг ўзида 140 минг инсон куйиб кул бўлган эди. Тарих унутмайди ва кечирмайди. Ҳали Вьетнамдаги юз минглаб, собиқ Югославиядаги минглаб қурбон бўлган инсонларнинг ҳуқуқлари қай даражада бузилганлигини ҳам эслашга тўғри келади.

Афтидан, АҚШлик ҳамкасбларимиз андишани ҳам йиғиштириб қўйишган кўринади. Улар баъзан очиқ иғвогарлик йўлига ўтиб олишяпти. Жумладан, "Бостон глоб" газетаси очиқдан-очиқ: "Агар ўзбеклар ажойиб кунларнинг бирида украинлар ва грузинлар қилган ишни қилсалар, яъни ўзларидаги режимни ағдарсалар, ўз тушунчаларини қайта кўриб чиқадилар, ана шунда бугун Америка танлаган йўл стратегик нуқтаи назардан оқилона эканлиги маълум бўлади" деб ёзди. Бу сўзларга изоҳ зарурми? Йўқ, албатта. Уларнинг асосий мақсади Ўзбекистонда ҳам "рангли инқилоб" қилиш эди. Бўлмади. Шундан кейин демократия ва инсон ҳуқуқлари ўйинини ишга солишди.

Бу ўйинда Европа Иттифоқи ҳам қатнашаётганлиги ҳайратланарли. Европа Иттифоқи кенгаши бош котиби Хавьер Солананинг шахсан ўзи Ўш қамоқхонасидаги 15 нафар ўзбек фуқароси ҳуқуқи бузилмаслигини назорат қилиб турганмиш ва уларнинг Ўзбекистонга топширилишига қаршимиш. Яхшиси, жаноб Солана бутун Еропа мусулмонларининг ислом динига бўлган эътиқодлари ҳуқуқий жиҳатдан поймол этилган Европа Иттифоқи Конституцияси лойиҳаси ҳақида ташвиш тортса бўларди. Бу ҳужжатда христиан динидан бошқа динлар ҳуқуқий жиҳатдан эътироф этилмаган. Туркияни қабул қилсак, Европага ислом дини кириб келади, деган ваҳима Европа Иттифоқидагиларга тинчлик бермаяпти. Яна бир ҳақиқатни айтишнинг ўрни келди. Милошевич ва унинг шериклари аслида боснияялик мусулмонларни қириб ташлагани учун суд қилинмаяпти. Жаҳон афкор оммаси олдида уларга шундай айб қўйилган бўлса-да, аслида Югославияни бомбардимон қилишга буйруқ берганлар устидан сиртдан чиқарилган ҳукм учун ўч олиш мақсадида суд жараёни ўтказилмоқда.

Европа Иттифоқи комиссарлари бошқа қитъалардаги айрим одамларнинг тақдирлари ҳақида ташвиш тортишдан кўра, кўпроқ Европадаги мусулмонларнинг ҳақ-ҳуқуқлари ҳамда миллий қадриятлари ҳақида бош қотиришса бўларди. Улар ўз қадриятларидан айрилиб, ғарб демократиясининг қурбони бўлаётганлигини жаҳон кўриб турибди. Бишкекдан олиб чиқиб кетилган 439 нафар ўзбек фуқароси ҳам ўзлигидан айрилиб, шундай аҳволга тушади. Улар жойлаштирилмоқчи бўлаётган давлатларнинг орасида бирорта ҳам мусулмон мамлакат йўқ. Бу нарса атайлаб режалаштирилганлиги аниқ.

Ҳар сафар Бушнинг "ироқликлар демократия шароитида яшай бошлашди" деган гапини эшитганда ҳар қандай кишининг энсаси қотади. Демократия қурол кучи билан ўрнатиладими? Унда унинг демократиялиги қаёкда қолади? Умуман, бировнинг турмуш тарзини зўрлик билан ўзгартириш яхшиликка олиб бормайди. Тарихни ўқиш, ўрганиш керак. Бағдод ҳеч қачон бировга қарам бўлмаган, ироқликлар ҳеч қачон бировнинг турмуш тарзини қабул қилишмаган. Бағдод жаҳон цивилизацияси илдиз отган жой. Марказий Осиё, хусусан, бизнинг Ўзбекистонимиз, ўзбек халқимиз ҳам худди шундай.

Бизнинг маданиятимиз, эътиқодимиз ва қадриятларимиз чуқур илдиз отган. Унга болта ураман деган куч доғда қолади. Биз ўзимиз танлаган йўлни ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмаган ҳолда давом эттираверамиз.

Иброҳим НОРМАТОВ, сиёсий шарҳловчи.

Тадбиркорликка кенг йўл

(Боши 1-бетда)

Давлатимиз раҳбари Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг биринчи қўшма йиғилишида сўзлаган маърузасида *"Биз барчамиз, биринчи навбатда қонун ҳимоячилари, шўро давридан қолган эски иллатлардан тўла халос бўлишимиз, тадбиркорлик, бизнес ва хусусий сектор вакилларига нисбатан муносабатимизни тубдан ўзгартиришимиз керак.*

Минг афсуски, ўзимиз яхши қонунлар яратамиз-у, ўзимиз уларга қатъий риоя қилмаймиз.

Тадбиркорлик фаолиятига нохолис, тирноқ остидан кир қидириш кайфияти билан қарашдан бутунлай воз кечиш, аксинча, уларнинг манфаатлари ва қонуний ҳуқуқлари ҳимоясини тўла таъминлаш фурсати етди.

Мамлакатимиз келажагини белгилаб берадиган бу тоифа вакилларига шундай ҳуқуқий замин, имтиёз ва кафолатлар тизимини яратиш керакки, улар ўзи, ўз оиласи, бутун мамлакат иқтисодиётининг равнақи йўлида эмин-эркин ва аниқ мақсад билан меҳнат қила олсинлар", деб таъкидлаган эдилар.

Шундан кейин йиллар давомида ўтказиб келинаётган ислоҳотлар қисқа вақт ичида жадал ривожланиш тусига кирди. Тез орада Президентнинг "Жамиятни демократлаштириш ва янгилаш, мамлакатни ислоҳ қилиш ҳамда модернизациялаш мақсад ва вазифаларини амалга ошириш дастури тўғрисида"ги Қарори қабул қилинди. Барча тармоқлар бўйича ислоҳотларнинг аниқ йўналишли ялпи тадбирлар дастури ва уни ҳаётга тадбиқ этиш бўйича ишчи гуруҳларининг таркиби тасдиқланди. Дастур таркибига кирган бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш ва иқтисодиётни янада либераллаштириш йўналиши бўйича белгиланган Концепциянинг ижросини таъминлаш борасида жуда катта ишлар бошлаб юборилди. Сўз билан иш бирлигини давлатимиз раҳбарининг қарор ва фармонларида ҳамда тадбиркорларни қўллаб-қувватлаш борасида мамлакатимиз миқёсида ўтказилаётган амалий ишларда ҳам кўриш мумкин.

- "Бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш ва иқтисодиётни янада эркинлаштириш соҳасидаги устувор йўналишлар амалга оширилишини жадаллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг бу фармони тадбиркорларнинг ўз фаолиятини эркин амалга оширишлари учун зарур шарт-шароитларни белгилаб берадиган қулай чора-тадбирларни назарда тутувчи қонун ҳужжатларини аниқлаштиришдан иборат?

Шу ўринда таъкидлаш жоизки, ушбу Фармон ўз-ўзидан ёки тўсатдан қабул қилингани йўқ. Бу бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиш тамойилидан келиб чиққан ҳолда бозор иқтисодиётига ўтишнинг навбатдаги босқичи, тадбиркорлик субъектларининг муаммоларини ҳал қилишнинг аниқ механизмидир.

- Мазкур Фармон асосида қанча норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ишлаб чиқиш ва мавжудларини қайта кўриб чиқиш назарда тутилган?

- Бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш ва иқтисодиётни янада эркинлаштириш соҳасидаги устувор йўналишлар сўзсиз амалга оширилишини таъминлаш мақсадида тизимли асосда иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ҳамда иқтисодиётни эркинлаштиришнинг асосий устувор йўналишлари рўёбга чиқарилишини таъминлайдиган давлат ҳокимияти олий органлари, Ўзбекистон Республикаси ҳукумати, вазирликлар ва идоралар даражасида тасдиқланиши лозим бўлган қонун ҳужжатлари ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар рўйхати, янги қонун ҳужжатлари қабул қилиниши муносабати билан ўз кучини йўқотган деб ҳисобланиши лозим бўлган қонун ҳужжатлари ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, шунингдек, ўзгартириш ва қўшимчалар киритилиши лозим бўлган ҳужжатлар рўйхати тасдиқланди.

Жумладан, биринчи рўйхат бўйича 8 та қонун, Президентнинг 13 та Фармон ва Қарорлари, Вазирлар Маҳкамасининг 9 та Қарорлари ва 8 та идоравий-меъёрий ҳужжатлар, жами 38 та норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар янгидан қабул қилиниши кўзда тутилган.

Иккинчи рўйхат бўйича эса 14 та қонунга, 2 та Президент Фармонига, 12 та Вазирлар Маҳкамаси қарорларига, 9 та идоравий меъёрий ҳужжатларга, жами 37 та норматив-ҳуқуқий ҳужжатга ўзгартириш киритиш белгилаб қўйилган.

Шунингдек, 1 та қонуннинг, 1 та Президент Фармонининг ўз кучини йўқотиши ҳамда янги таҳрирдаги Солиқ кодексининг кучга кириши билан солиқларни ҳисоблаш ва тўлаш тартибига оид барча идоравий меъёрий ҳужжатлар ўз кучини йўқотиши эътироф этилган.

Фармоннинг яна бир эътиборга молик томони шундаки, унда қабул қилинадиган, ўзгартириш киритадиган ёки ўз кучини йўқотадиган норматив ҳуқуқий ҳужжатларнинг номи, ҳукуматга тасдиқлаш учун тақдим этишнинг аниқ муддатлари ҳамда шу иш учун масъул давлат органлари ва идоралари аниқ кўрсатиб қўйилган. Шунингдек, тегишли давлат органларига қабул қилинаётган, ўзгартирилаётган ва бекор қилинаётган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳақида кенг жамоатчиликни хабардор қилиб бориш вазифаси юклатилган.

Бундай ижобий ишларни Президентимизнинг 2005 йил 10 мартдаги қарори ижроси юзасидан қабул қилинган 14 та Фармон ва Қарорлар, Вазирлар Маҳкамасининг 5 та Қарори, давлат органларининг 4 та идоравий меъёрий ҳужжатлар тимсолида кўриш мумкин. Масалан, Президентнинг 2005 йил 11 апрел кунги "Тўғридан-тўғри хусусий хорижий инвестицияларни жалб этишни рағбатлантириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармонининг эълон қилинганлиги фикримизнинг яққол далилидир.

- Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги зиммасига юклатилган ҳуқуқ ва мажбуриятлар тўғрисидаги Фармон талаблари нималардан иборат?

- Президент Фармонида Адлия вазирлиги зиммасига Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 27 августдаги 370-сонли Қарори билан тасдиқланган "Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги тўғрисида"ги Низомига мувофиқ юклатилган қонунчилик ижодкорлиги ва ҳуқуқни қўллаш соҳасида ягона давлат сиёсати амалга оширилишини таъминлаш ва бошқа асосий вазифалар қатори қўшимча равишда қонун ҳужжатлари ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг лойиҳаларини белгиланган тартибда келишиб олиш ҳамда давлат ҳокимияти органлари ва ҳукуматга киритиш таомилидан ўтиш устидан мониторинг ўрнатиш; норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг лойиҳалари юридик экспертизадан ўтказилишини, шунингдек, ушбу Фармонда кўзда тутилган идоравий норматив ҳужжатлар белгиланган тартибда ўз вақтида рўйхатга олинишини таъминлаш; вазирликлар ва идоралар, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ўзларининг норматив ҳужжатларини қабул қилинадиган қонун ҳужжатларига ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга мувофиқлаштиришлари устидан назорат ўрнатиш каби муҳим вазифалар ҳам юклатилди.

Эндиликда Фармонда назарда тутилганидек, барча норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг доимий кузатуви асосида амалга оширилади. Бундай кузатув меъёрий ҳужжатларни ўз муддатида қабул қилинишини, ҳужжатларни қабул қилиш жараёнида вужудга келадиган ҳуқуқий тушунмовчиликларни ўз вақтида ҳал этилишини, пировардида норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг сўзсиз ижро этилишини таъминлаш имконини беради.

Дарҳақиқат, ҳар қандай қонун ижроси билан кучли. Шу сабабли ҳам қонуннинг кучини таъминлаш Фармоннинг яна бир муҳим жиҳатига айланди. Қабул қилинаётган қонунларга қатъий риоя қилинишига эришиш йўлида, қолаверса, ҳар бир фуқаро амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларнинг аниқ ижобий натижаларини ҳис этиши учун Вазирлар Маҳкамасига, республика давлат ва хўжалик бошқаруви органларига, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашига, шаҳар ва туман ҳокимликларига қабул қилинган қонун ҳужжатларининг барча даражаларда бажарилишини таъминлаш вазифаси юклатилди. Шуниси муҳимки, ҳуқуқий одоб-ахлоқи шаклланган халқ ва унинг қудратли давлати жаҳон ҳамжамиятида обрў-эътиборга молик бўлиши шуб-ҳасиз.

Суҳбатдош: Абдураззоқ КАРИМОВ, "Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Ижтимоий-сиёсий, маданий-маърифий ва бошқа жабҳаларнинг долзарб масалаларини газета саҳифаларида ёритиш юзасидан "Қишлоқ ҳаёти" таҳририяти томонидан ўтказиб келинаётган ижодий танлов ғолиблари ой сайин моддий ҳамда маънавий жиҳатдан рағбатлантириб борилаяпти.

Ижодий танлов ғолиблари

Июл ойида газетамиз саҳифаларида эълон қилинган доришунос-олим **Маннон Набиев**нинг **"Шовқин солманг, биродар"**, "Қишлоқ ҳаёти"нинг Андижон вилояти бўйича мухбири **Қобилжон Асқаров**нинг **"Ёруғлик тарқатгич - зараркунанда кушандаси"**, қашқадарёлик қаламкаш **Абдунаби Абдиев**нинг **"Бўзлаб бораётган туялар"** сарлавҳали мақолалари кўпчилик томонидан эътироф этилганлиги ҳисобга олиниб, уларнинг муаллифларини моддий жиҳатдан рағбатлантиришга қарор қилинди.

Ўзбекистон халқ шоири **Тўра Сулаймон**нинг **"Ерга яқин одамлар"**, "Қишлоқ ҳаёти"нинг Қорақалпоғистондаги мухбири **Абдураҳмон Искандаров**нинг **"Қовун сайлига борамизми?"**, газетамизнинг Наманган вилояти бўйича мухбири **Рустамжон Умматов**нинг **"Матонат"**, газетамиз мухбири **Саид Раҳмонов**нинг **"Балиқчилик нега оқсаяпти?"** сарлавҳали мақолалари жамоатчилик назарига тушганлиги қайд этилди.

Таҳририят журналистлар, ёзувчилар, шоирлар ва бошқа ижодкорлар ҳар ойда якунлаб борилаётган ушбу танловда янада фаол қатнашадилар деган фикрни изҳор этади.

Мақсадимиз – ғамхўрлик

(Боши 1-бетда)

Чунки бундай шартнома корхона, ташкилот ва хўжаликларда иш берувчи билан ходим ўртасида меҳнатга оид ижтимоий-иқтисодий кўрсаткичларни тартибга солувчи ва барқарорлаштирувчи меъёрий ҳужжатдир. Шуни мамнуният билан айтиш мумкинки, ўтган йилда бу борадаги ишларимиз муваффақиятли бўлди.

Биргина мисол. Жамоа шартномалари ва келишувларда меҳнаткашларни ижтимоий-иқтисодий ҳимоялаш учун 4,5 миллиард сўм сарфлаш режалаштирилган бўлса, ушбу мақсадга йил якунига кўра 5 миллиард сўмдан ортиқ маблағ сарфлангани қайд қилинди.

- Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси кўплаб аъзони ўзида бирлаштирган бўлса керак?

- Худди шундай. АСМ ходимлари касаба уюшмаси вилоят кенгашига қарашли 351 та бошланғич касаба ташкилоти бўлиб, уларга 175910 нафар аъзо бирлашган. Бу катта куч. Очиғини айтганда, кишиларимиз истиқлол шарофатидан ижтимоий ҳуқуқларини танимоқдалар, шу билан бирга, ўз бурчларини ҳам чуқур англаяптилар. Бу айниқса, мустақил равишда иш юритаётган фермер ва деҳқон хўжалиги аъзолари фаолиятида яққол намоён бўлмоқда. Энди касаба уюшмаси аъзолари йиғинларда шунчаки қатнашиш учун эмас, муҳокама қилинадиган масалалар юзасидан ўз фикрини билдириш учун келадилар, улар ҳақ-ҳуқуқларидан фойдаланишга ўрганмоқдалар. 2004 йилда 344 та ташкилотда маъмурият билан жамоа шартномаси, 6 та бирлашма билан келишувлар тузилиб, улардаги ҳар бир банднинг қандай бажарилаётганлиги мунтазам равишда муҳокама қилиб борилди. Эътирозлар, янгича фикрлар ҳисобга олинди, йиғилишларнинг барчаси вилоят касаба уюшмаси қўмитасининг масъул ходимлари иштирокида ўтказилди.

- Ёш авлодни соғломлаштириш, уларга ғамхўрлик қилиш ҳам касаба ташкилотлари фаолиятининг бир қисми эканлигини айтиб ўтдингиз. Бу борада айни кунларда қилинаётган ишлар ҳақида сўзлаб берсангиз.

- Болалар тарбияси ҳамиша диққат марказимизда. Ёз ойларида уларнинг мириқиб дам олишлари, таътилни мазмунли ўтказишлари учун шарт-шароитлар яратишга ҳаракат қилдик. 2004 йилда вилоят бўйича мавжуд 14 та оромгоҳда 3917 нафар бола ёзги таътилни маroқли ўтказган бўлса, бу йил уларнинг сони 4050 нафардан ошди. Шу жумладан, икки санаторий туридаги оромгоҳда 660 нафар ўқувчиларнинг ҳордиқ чиқариши кўзда тутилган. Шунингдек, Тошкент, Самарқанд вилоятларининг сўлим гўшаларида ҳар йили юзлаб ўқувчиларимиз дам оладилар. Бу йил ҳам шу масканларга 700 нафар фарзандларимиз юборилди, бу ўтган йилга қараганда анча кўпдир. Юқоридаги тадбирларни амалга ошириш учун бу йил ижтимоий суғурта маблағларидан 35 миллион сўм сарфланиши режалаштирилган.

Бир сўз билан айтганда, касаба уюшмамиз вилоят аҳолисига ғамхўрлик қилиш, уларни меҳнат қилишга бўлган муносабатларини замон талаблари асосида шакллантириш, ёш авлодни соғлом, ҳар томонлама комил инсонлар қилиб тарбиялаш борасида бор имкониятларини ишга солаверадилар.

Суҳбатдош:
Холмурод ҚУРБОНОВ

ҚОРАКЎЛЧИЛИК:

Илмий ечимлар ишлаб чиқаришга

Республика ҳудудидаги барча тоифа хўжаликларда 4,5миллион бош атрофида қоракўл қўйлари, 22,5 минг бош туя ва бир миллион бошга яқин эчкилар мавжуд. Улар аҳолини озуқа маҳсулотлари - гўшт, сут, ёғ, саноатни қоракўл, жун, тери ва бошқа хилма-хил хом ашёлар билан таъминлашда муҳим ўринни эгаллайди.

Ўзбекистон қоракўлчилик ва чўл экологияси илмий-тадқиқот институтининг фаолияти ана шу соҳанинг долзарб муаммоларини ечишга йўналтирилган. Бу борада қилинаётган ишлар хусусида институт директори, қишлоқ хўжалик фанлари доктори, профессор Суръатбек Юсупов билан суҳбатлашдик.

- Суръатбек ака, республикамиз мустақилликка эришгандан сўнг турли хил соҳаларда олиб борилаётган иқтисодий ислоҳотлар янги йўналишлари очди. Хусусан, қоракўлчиликда ҳам. Шундай эмасми?

- Албатта. Соҳага бўлган эътибор ошди. Изланиш, интилишларимиз шу маънода янги босқичга кўтарилди. Қоракўл қўйлари маҳсулдорлик кўрсаткичларининг ўзгарувчанлиги, уларнинг паст даражада наслга берилиши ва такрорланиши, қўзиларнинг кўп белгилари бўйича фенотипик танлаш селекция самарасини сезиларли пасайтиради. Улардан олинадиган авлод селекция-наслчилик ишларини юритишнинг мақсадли параметрларига тўла жавоб беролмайди ва бу ҳолатнинг пировард натижада маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми ҳамда унинг сифатига салбий таъсир кўрсатиши муаммонинг илмий ечимларини топишни талаб этади. Шу нуқтаи назардан олимларимиз барча босқичларда маҳсулот сифатини яхшилашга қаратилган самарали технологияларни ишлаб чиқиб, амалиётга жорий этишмоқда.

Қоракўл қўйлар селекцияси, уларни урчитиш ва такрор урчитиш асосларини ишлаб чиқиш, био-морфологик, морфогенетик ва цитогенетик хусусиятларини ўрганиш, яйловлардан фойдаланиш ва уларнинг ҳолатини яхшилашга ўзбек олимлар катта ҳисса қўшдилар. Уларнинг илмий изланишларини амалиётда қўллаш зотнинг сифатини, маҳсулотни етиштириш ва қайта ишлаш технологияларини такомиллаштиришга, яйловлар ҳолатининг яхшиланишига олиб келди.

"Қоракўлчилик тўғрисида"ги Қонун, "Чўл-яйлов чорвачилигини 2004-2005 йилларда ривожлантириш дастури", "Қоракўл зотини 2010 йилгача сифатий такомиллаштиришнинг селекцион генетик дастури" ва бошқа ҳужжатлар соҳани ривожлантиришнинг стратегия ва тактикасини белгилаб берди.

-Қоракўл қўйларнинг бой генофондини яратиш соҳасида амалга оширилган ишларга тўхталсангиз?

-Ҳозирги кунда чўл-яйлов чорвачилигининг асоси ҳисобланган қоракўлчиликда турли ранг ва гул ассортиментидаги маҳсулот берувчи қоракўл қўйларининг бой генофонди - қора, кўк, сур, оқ, гулигаз, зармалла рангли 27 та юқори маҳсулдор типлари яратилди. Уларнинг 8 таси "Қарнаб", "Авазчўл", "Томди", "Сангузар", "Ўзбекистон", "Сарибел", "Тўрткўл", "Нурота" наслчилик ширкат хўжаликларида сўнгги 13 йилда яратилган. Улар юқори маҳсулдорлиги, ирсиятининг кучли ва турғунлиги, оғир чўл шароитига юқори даражада мослашганлиги билан ажралиб туради.

Олимларимиз наслчилик заводлари ва хўжаликларида турли ранг, ранг-баранглик ва гул типларидаги қоракўл қўйларнинг 14 та юқори маҳсулдор подаларини яратиш устида селекция ишларини олиб бормоқдалар.

ИЗЛАНИШ

- Кейинги йилларда институтда чўл-яйлов ҳайвонлари экологиясини ўрганиш бўйича янги тадқиқотлар йўналиши бошланди. Бу соҳада қандай саъй-ҳаракатлар олиб борилияпти?

- Янги иқтисодий шароитда фермер хўжаликлари учун маҳсулот ишлаб чиқаришнинг кичик ҳажмли технологияси ишлаб чиқилди. Турли ёш-жинс структурасидаги қўй отарлари учун яйловда боқиб ва бўрдоқилаб семиртириш технологияси яратилди. Қўйларни тўла қимматли озиқлантиришни таъминловчи озуқаларни ўз-ўзидан қиздириш, оҳак билан ишлов бериш, озуқа блоклари тайёрлаш, дағал озуқаларни азот ушловчи моддалар, макро ва микро элементлар билан бойитиш усуллари яратилди.

Бозоргир қоракўл маҳсулоти етиштиришни 15-20 фоизга оширувчи селекцион технологик усулларни ишлаб чиқилди.

Чўл ўсимликларининг биологик хусусиятларини ўрганиш, уларнинг гуллаши ва уруғ ҳосил қилиши, юқори сифатли уруғлар етиштириш ва унинг ҳосилдорлигини ошириш каби муҳим масалалар бўйича тадқиқот ишлари ривожлантирилди. Шу йўл билан олинган илмий маълумотлар ресурсларни тежовчи, атроф муҳитни муҳофаза қилувчи чўл яйловларини фитомелиорациялаш технологиясига асос қилиб олинди.

Натижада чўл озуқабоп ўсимликларнинг 20 оиласига мансуб 100 дан ортиқ турларидан иборат генафонди йиғилди. Бу навлар чўл шароитида ўсишга яхши мослашган бўлиб, қурғоқчиликка, касаллик ва зараркунандаларга чидамлилиги ва юқори ҳосилдорлиги билан ажралиб туради.

–Гўштли маҳсулдор подаларни яратиш жараёнида нималарга эътибор қаратилаяпти?

–Кейинги йилларда институтда туя ва эчкиларнинг гўшт-сут йўналиши бўйича маҳсулдор подаларни яратиш борасида янги йўналишда тадқиқотлар олиб борилмоқда. Ҳозирги кунда Қизилқумнинг қумли чўл шароитида туяларнинг биологик ва маҳсулдорлик хусусиятларини баҳолаш ва ўрганиш натижасида гўшт маҳсулдорлиги юқори бўлган 130 бошдан иборат ва юқори сут маҳсулдорлигига эга 80 бошдан иборат селекцион негизлари яратилди.

Чўл чорвачилиги технологик жараёнларин енгиллаштириш мақсадида институтда қоракўл териларни тозалаш, силлиқлаш, жунни тараш, калавалаш ишларини бажарувчи кичик ҳажмли, кам энергия сарфловчи машиналар яратилди. Чўл яйловларида тупроққа бирйўла ишлов берувчи ва экувчи кичик габаритли агрегат, қоракўл қўйларини асраш учун қўтон, сараловчи қурилма, қўйларнинг жарроҳлик столи тавсия қилинди.

Мустақилликнинг дастлабки йиллари чорвачилик билан шуғулланувчи 126 та хўжалик мулки хусусийлаштирилди. Ислоҳотлар даврида дастлаб мулкчиликнинг ижара, жамоа, акционерлик, кейинчалик кооператив (ширкат) шакллари ривожлана борди. Бу жараённи жадаллаштириш мақсадида институт томонидан хўжалик субъектларининг турли шаклларини ривожлантиришнинг илмий-услубий асослари ишлаб чиқилди.

Ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва эркинлаштириш мақсадида институт томонидан соҳани социал-иқтисодий жиҳатдан ривожлантириш концепцияси ишлаб чиқилди. Унинг асосини соҳани жойлаштириш, чўл-яйлов комплексида турли соҳаларни мувофиқлаштириш, ишлаб чиқариш ва социал инфраструктуралар орасидаги ўзаро иқтисодий алоқалар ва тижорат-воситачилик ташкилотчилари ташкил этади.

–Халқаро илмий марказлар билан алоқалар ҳақида нима дея оласиз?

–Институт томонидан Ўзбекистон фан ва технологиялар марказининг 5 та гранти, PL-480 дастурнинг 2 та ва "Sekshen" дастурининг 3 та гранти бўйича тадқиқот ишлари олиб борилмоқда. Шунингдек, институт БМТ "Барқарор ривожланиш" дастурининг ҳамижрочиси ҳисобланади. Институт ўз фаолияти давомида ИКАРДА, LEAD, БЧИ, БОИ, КОЗ, КИТИ каби халқаро илмий марказлар билан мустаҳкам алоқалар ўрнатди.

Ҳар йили институтимиз илмий ходимлари қоракўлчилик хўжаликлари мутахассисиларни ўқитиш, бонитерлар тайёрлаш ўқув курсларини ташкил қилиш ишларини амалга ошириб келишмоқда. Республиканинг 30 та наслчилик хўжалиги ва заводи билан ижодий ҳамкорлик шартнома асосида йўлга қўйилган, уларга узлуксиз услубий ва амалий ёрдам кўрсатилмоқда.

"Қишлоқ ҳаёти" мухбири
Ҳ. ЭШОНҚУЛОВ
суҳбатлашди.

Мижозлар ишончи – муваффақият белгиси

Мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар самарадорлигини оширишда тижорат банклари зиммасига масъулиятли вазифалар юклатилган. Халқ банкининг Қорақалпоғистон Республикаси филиали муассасалари ушбу масъулиятни англаган ҳолда банк олидида турган долзарб вазифалар ижросини таъминлаб келмоқда.

Ҳозирда банкнинг 16 туман (шаҳар) филиали, 15 та минибанк ҳамда 155 шохобчалари мижозларга намунали хизмат кўрсатмоқда. Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 1 ноябрдаги қарорига асосан аҳолига қулайликлар яратиш мақсадида қўшимча равишда 16 та махсус касса очилиб, уларда коммунал тўловларни қабул қилиш йўлга қўйилган. Фақатгина махсус кассалар орқали жорий йилни 6 ой давомида 300.0 миллион сўмга яқин коммунал тўловлари, шу жумладан, фойдаланилган газ учун 140,0 миллион сўмга яқин, электр энергия ва иссиқ сув учун 90,0 миллион сўмдан ортиқ ҳамда бошқа тўловлар учун 60,0 миллион сўм миқдорида қабул қилинди.

Вазирлар Маҳкамасининг 476 ва 36-8-сонли қарорларига асосан 5 та, яъни Элликқалъа филиалида "Қирққизобод", Кегейли филиалида "Кукшиел", Тахтакўпир филиалида "Ўзбекистон", "Даукара" ва Қораўзак филиалининг "Караузяк" мини-банклари ташкил этилиб, ҳозирда 300 дан ортиқ янги ташкил этилган фермер хўжаликларига банк хизматлари кўрсатиб келинмоқда.

Олиб борилган тадбирлар натижасида банк кассаларига 2005 йилнинг 6 ойи мобайнида 11,0 миллиард сўмга яқин миқдорда нақд пул қабул қилинди, шу жумладан савдо тушуми 5.3 миллард. сўм, коммунал тўловлар 1.6 миллиард. сўм, пуллик хизмат кўрсатишдан ва бюджет тўловларидан 1,0 млрд. сўмдан ортиқ ҳамда бошқа тўловлар 2.3 миллиард сўмни ташкил қилди. Хисобот даврида нақд пул тушуми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 2.7 миллиард сўмга ўсиши таъминланди. Банк кассасига қабул қилинган нақд пул тушумини салмоқли улуши асосан пенсия ва нафақа, бюджет ташкилотларининг ойлик иш ҳақини тўлаш учун йўналтирилди.

2005 йилнинг 6 ой давомида 18 ёшгача болалар нафақаси 4.0 миллиард сўм, 2 ёшгача болалар нафақаси 2.3 миллиард. сўм ва кам таъминланган оилаларга моддий ёрдам пули 400.0 миллион сўм - жами 6.7 миллиард. сўм ижтимоий тўловларни ўз вақтида берлиши таъминланди.

Банк муассасаларида аҳоли қўлидаги бўш пул маблағларини жалб қилиш, жамғарма ишларини ривожлантириш ва фуқароларнинг пул маблағларини омонатларда сақлашдан уларни манфаатдорлигини ошириш мақсадида, банк ходимларининг изчил амалга ошираётган саъй-ҳаракатлари туфайли банкни янги омонат турларига аҳолининг бўш пул маблағларини жалб этишда ижобий ютуқларга эришилмоқда. Банкнинг "Маржон", "Келажак", "Истиқлол", "Фаровон" каби омонат турларига аҳолини қизиқиши кундан-кунга ортиб бормоқда. Ҳозирда, 500 мингга яқин фуқаролар банк омонатчилари ҳисобланади. Банкни Қорақалпоғистон Республикаси бўйича омонат қолдиғи 2004 йил 1 июл ҳолатига ҳар бир фуқарога 1240 сўмдан тўғри келса, 2005 йил 1 июл ҳолатига ҳар бир фуқарога 1426,1 сўмдан тўғри келмоқда. 2005 йилнинг 1 июл ҳолатига банк муассасаларидаги аҳоли омонатлари қолдиғи 2,3 миллиард сўмга яқин миқдорни ташкил этиб, олиб борилган тадбирлар натижасида йил бошига нисбатан омонат қолдиғини 300.0 миллион сўмга яқин миқдорга ўсиши таъминланди.

Ўз навбатида, жамғарма ишларини ривожлантириш мақсадида, корхона ва ташкилот ишчи-хизматчиларнинг иш ҳақларини Халқ банки филиаллари орқали берилиши бўйича тегишли ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, ҳисобот даврида банк филиаллари орқали 400 га яқин корхона ва ташкилотларнинг 7000 дан ортиқ ишчи-хизматчиларининг 400 миллион сўмга яқин иш ҳақларини ўз вақтида берилиши таъминланди.

Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 24-сентябрдаги "Пластик карточкалар асосида ҳисоб-китоб қилиш тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги №445-сонли қарорига кўра хўжалик субъектларига иш ҳақи тўловларни амалга ошириш жараёнида пластик карточкалардан фойдаланиш, савдо терминаллари сонини кўпайтириш бўйича тегишли тадбирлар амалга оширилди. Бугунги кунда банкнинг Тўрткўл ва Нукус шаҳри филиалларида иш ҳақи тўловларини пластик карточкалар орқали амалга ошириш йўлга қўйилиб 60,0 миллион сўмдан ортиқ миқдорга банк муомалалари амалга оширилди.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, манфаатдор вазирликлар, идоралар, компаниялар ва уюшмалар билан биргаликда чакана савдо, автомобиль ёнилғиси қуйиш шохобчалари ва аҳолидан нақд пул қабул қилишни бошқа пунктларида тўловларни пластик карточкалар билан қабул қилишни жойлаштириш бўйича лозим тадбирлар давом эттирилмоқда.

Хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, кичик ва хусусий бизнесни кредитлаш ишларини ривожлантириш учун иқтисодиётнинг реал секторига берилган кредитлар ҳажми ўсиб бориб, 2005 йилнинг 1 июл ҳолатига банк муассасаларини кредит қуйилмалари 1 млрд. сўмга яқин миқдорни ташкил этмоқда.

Кредит қўйилмаларининг 500,0 миллион сўмга яқин миқдори ёки 56,5 фоиз халқ хўжалиги тармоқларига, шундан саноатга – 149,1 миллион сўм, қишлоқ хўжалигига – 161,3 миллион сўм, савдо корхоналарига – 82,5 миллион сўм ҳамда 110,0 миллион сўмга яқини иқтисодиётни бошқа тармоқларига йўналтирилди.

Кредит қўйилмаларининг – 250.0 миллион. сўм миқдори кичик ва ўрта бизнес субъектларига ажратиладиган кредитлардан иборат.

Қорақалпоғистон Республикаси Халқ банки филиали бўйича 18 та валюта айрибошлаш шохобчалари иш олиб бормоқда.

1 июл 2005 йил ҳолатига кўра, жисмоний шахслардан омонатга жалб қилинган хорижий валюта қолдиғи 700 минг АҚШ долларга яқин миқдорни ташкил қилди. Ўтган йилга нисбатан ушбу кўрсатгич 1.4 баробарга ортиши таъминланди.

Нукус шаҳри "Халқ банки" филиалида "Вестерн юнион" ва "Свифт" халқаро пул жўнатиш тизимлари мижозларга хизмат қилиб келмоқда. Халқаро пул жўнатиш системасининг кўламини кенгайтириш мақсадида Тўрткўл Халқ банк филиалида Халқаро пул жўнатиш Вестерн Юнион системаси ўз фаолиятини бошлади, яқин кунларда Беруний ва Хўжайли Халқ банк филиалида йўлга қўйиш режалаштирилган. Маълумки, 2004 йил 2 декабирида иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг XVI-сессиясида "Фуқароларнинг жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тўғрисида"ги қонун қабул қилинганди. Ушбу қонун ҳамда унинг ижросини таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси томонидан қабул қилинган қарорга асосан банк филиали томонидан муайян ишлар амалга оширилаяпти.

2005 йил 1 июл ҳолатига Халқ банкини туман ва шаҳар филиалларида топширилган анкеталарга асосан 207000 дан ортиқ фуқаролар ҳисобга олинди.

Халқ банк филиалларида тизимни барча иштирокчиларига жамғариб бориладиган пенсия дафтарчалари расмийлаштирилиб, хўжалик юритувчи субъектларга етказилган. Корхона, ташкилот, муассаса, фермер хўжаликлари ва юридик шахсни ташкил этган бошқа хўжалик субъектлари томонидан 350.0 миллион сўм пенсия бадаллари (1 фоиз) фуқароларнинг Халқ банкида очилган ҳисоб варақларига ўтказилган.

–Ҳозиргача Қорақалпоғистон Республикамиздаги фаолият кўрсатаётган 14000 дан зиёд хўжалик юритувчи субъектларнинг 207000 нафари жамғариб бориладиган пенсия дафтарчалари билан таъминланди, - дейди филиал бошқарувчиси Зевар Султонова.

Бир сўз билан айтганда, "Халқ банки"нинг Қорақалпоғистон филиали ходимлари сифатли банк хизмати кўрсатиш борасида барча имкониятлардан фойдаланишмоқда. Бу эса аҳоли ўртасида ишончни орттирмоқда.

Ҳидоят АҲМЕДОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Вазият кескинлашди

Давлат тўнтарилиши содир бўлган Мавританияда вазият кескинлашиб бормоқда.

ИТАР-ТАССнинг тарқатган хабарларига кўра, ҳукумат тепасига келган ҳарбий исёнчилар мамлакат қамоқхоналаридаги "Ал-Қоида" террор гуруҳига алоқадорликда айбланган 20 нафар шахсни озодликка чиқариб юборган. Пойтахт ва бир қанча шаҳарларда тартибсизликлар вужудга келган. Мамлакат бошқарувини қўлга олган полковник Али Улд Муҳаммад Вал Мавританияда президент ва парламент сайловлари келаси йилда ўтказилишини маълум қилмоқда.

Кондаги ҳалокат

Хитойнинг Гуандун вилоятидаги кўмир кони вайроналари остида 103 нафар randomchilar қолиб кетди.

Кон ичкарисида кўп миқдорда ер ости сувининг ажралиб чиқиши натижасида барча кириш йўллари ёпилиб қолган. Қутқарувчилар randomчиларни қутқариб қолиш ишларини олиб боришмоқда. Бироқ, уларнинг ҳаёти хавф остида қолмоқда, дея ёзади "Синхуа" ахборот агентлиги.

Маълумки, Хитой охирги йилларда кўмир ишлаб чиқариш бўйича дунёда етакчилик қилиб келяпти. Турли авариялар натижасида ўтган йили 6027 кончи ҳалок бўлган.

Янгича чора-тадбир

Лондон портлашларидан сўнг Буюк Британия Бош вазири Тони Блэр мамлакат хавфсизлиги юзасидан янги чоралар эълон қилди.

Ушбу чора-тадбирларга кўра, нафрат ҳиссини уйғотувчи ва зўравонликларни тарғиб этувчи шахслар Британиядан чиқариб юборилади ҳамда экстремистик интернет сайтлари ёки ташкилотлар билан алоқада бўлганлар депортация қилиниши мумкин. Тони Блэрнинг таъкидлашича, бу янги чоралар барча бошпана сўровчилар ва бошпана олган хорижликларга тегишлидир.

Нетаняху ўрни бўш қолмади

Исроилнинг янги молия вазири этиб Эҳуд Ольмерт тайинланди.

Ольмертнинг номзодини мамлакат парламенти тасдиқлаши кутилмоқда. Аввалги молия вазири Биньямин Нетаняху бундан бир неча кун илгари ўз хоҳишига кўра истеъфога чиққан эди. Бунга унинг Ғазо секторидан яҳудий аҳоли пунктларини олиб чиқиб кетиш режаларига норозилиги сабаб бўлган.

Парламентда инқироз

Япония Бош вазири Дзюнитъиро Коидзуми парламентнинг қуйи палатасини тарқатиб юборишини маълум қилди.

Почта хизматида янги ислоҳотлар олиб бориш тўғрисидаги 6 та қонун лойиҳаси қуйи палатада инкор этилгандан сўнг бош вазир шундай қарорга келган.

Дунёнинг барча давлатларида япон почта хизматининг 25 мингга яқин бўлимлари мавжуд. Почта хизмати Япония иқтисодиётининг таянчларидан бўлиб, депозитида 3 триллион доллар борлиги айтилади. Янги қонун лойиҳасида почта бўлимлари ва ходимлари сонини камайтириш назарда тутилган.

Аёвсиз кураш

Италияда қалбаки маҳсулотлар савдосига қарши аёвсиз кураш у ерга ташриф буюраётган сайёҳларни чўчитиб қўймоқда.

51 ёшли Филиппин фуқароси бўлган сайёҳ аёл 10 еврога Prada логотипи ёпиштирилган қалбаки кўзойнак сотиб олади. Буни кузатиб турган полиция келиб харидорга 3333 евро миқдорида жарима солади ва сотувчини маҳкамага олиб кетади.

Сайёҳ аёл эътирозлари инобатга олинмай 60 кун ичида жарима тўланмаса фоиз қўшилиб бориши уқтирилади.

Исканжадан озод этилди

Камчатка соҳилларининг 190 метр чуқурлигида темир симлар исканжасида қолиб кетган Россия денгиз қўшинларига тегишли сув ости кемаси қутқариб қолинди.

Бундан тўрт кун аввал АС-28 сув ости кемаси 7 нафар экипаж аъзолари билан 80-йилларда сув остида барпо этилган темир антенналарга ўралашиб қолган эди. Шундан сўнг кўпгина давлатлар мутахассислари ҳамкорлигида қутқарув ишлари бошлаб юборилди. Буюк Британия ҳарбий денгиз флотига тегишли Scorpio бошқарувчисиз қурилмаси АС-28 ни қутқариб қолишга муваффақ бўлди.

INTERNET хабарлари асосида
Ш.САНАЕВ тайёрлади.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ахбороти

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2005 йил 9 августдан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек, божхона ва бошқа мажбурий тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:

1 Австралия доллари	860,83	1 Польша злотийси	342,22
1 Англия фунт стерлинги	1999,46	1 СДР	1652,94
1 Дания кронаси	186,38	1 Туркия лираси	857,38
1 БАА дирхами	306,86	1 Швейцария франки	891,36
1 АҚШ доллари	1127,03	1 ЕВРО	1389,97
1 Миср фунти	195,66	10 Жанубий Корея вони	11,07
1 Исландия кронаси	17,70	10 Япония иенаси	100,22
1 Канада доллари	925,46	1 Россия рубли	39,66
1 Хитой юани	139,08	1 Украина гривнаси	223,17
1 Малайзия ринггити	300,62		

*** Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.**

УГОЛЬ(2 БР-Б2 0-300) 7,6 ▲ +0,4	УГОЛЬ(бпк) 12,3 ▼ -0,07	АРМАТУРА 404,8 ▲ +18,3	СУПЕРФОСФАТ 63,6 ▲ +0,9	АММОФОС не выставлено

Символы цен: ▲+ Увеличилась; ▼- Снизилась; ± не изменилась; +0,0 на сколько сум. Сум/кг. Средневзвешенные цены за неделю для заключения прямых договоров на сайте: UZEX.COM УзРТСБ

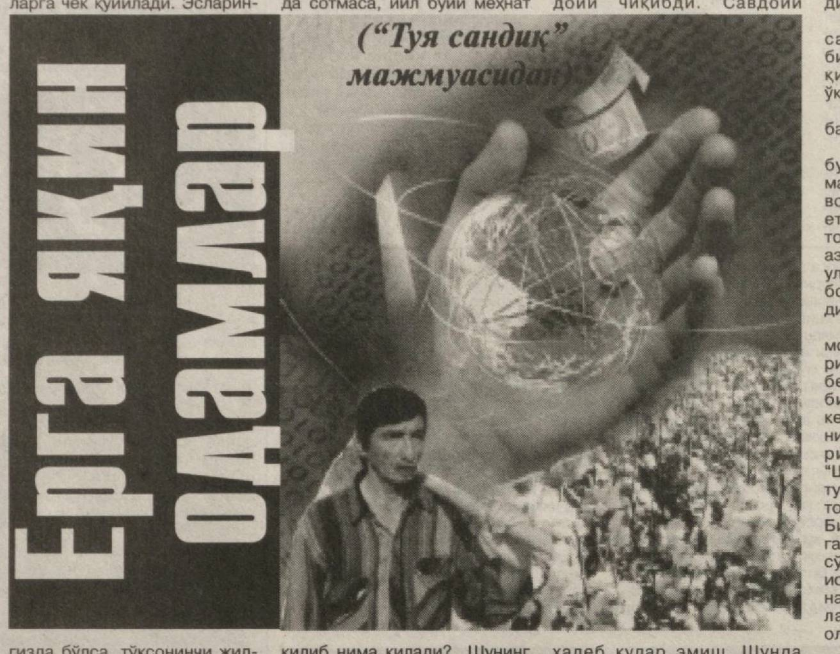

Ерга яқин одамлар

("Туя сандиқ" мажмуасидан)

(Боши 1-бетда)

Жалғиз ўзи жатпасин
қара жерде,
Деб Садепти жаниға
қўйған экен.

Икки аёл югура келиб Садафни алдаб-сулдаб айнамлаб, ширағимлаб ичкаридан олиб чиқдилар. Садафни билган, таниган кишилар ўзларини тута олмадилар. Кўз ёши қилиб олдилар. Мусибат устига мусибат. Бир суринсанг учгача. Али ака бирваракайига икки марта суриниб турибди. Айтинг-айтинг, учинчи суринмасин. Кейин билсам, Садаф "Ойдала", "Оғайтўпи" қишлоқ қиз-келинчакларининг олди ўланчиси экан. Ўлан айтишда бу атрофда у билан беллашадиган қиз-жувоннинг ўзи йўқ экан. Али ака учун келинни бу аҳволда кўришнинг ўзи кўргулик эди. Ҳайрият, ҳалиги икки аёл хиёл ўтмай Садафни кўпнинг кўзидан нари олдилар. Али ака гапида давом этди:

– Авлод-аждодларимизда ўғри аталган кишининг ўзи ўтмаган. Бу яна мол ҳам, жон ҳам ўғриси эмас. Жўргаклик ўғриси. Одам боласи туғилган чоғиданоқ пахталик-оқлик билан ўраб-чирмаб олинади. Ўз аслига қайтар чоғида – оғоч отга минар олдида ҳам ювиб-тараб, орувлаб қора ўтовга қўядилар. Тупроққа топширадилар.

КИШИ ЎЗ ЖЎГАКЛИГИНИ, ЎЗ КАФАНЛИГИНИ СОТДИ НИМАЮ, ЎЗ ОНАСИНИНГ СИЙНА СУТИНИ СОТДИ НИМА? ПАХТА – МИЛЛАТИМИЗ ЮЗИ. КИШИ ПАХТАНИ СОТДИ НИМАЮ, ЎЗ МИЛЛАТИНИ ЮЗИГА ОЁҚ ҚЎЙДИ НИМА? БИР КИТОБДА ШУНДАЙ БАЙТЛАРГА КЎЗИМ ТУШИБ ЭДИ:

Она Ерим – олтин
бешигим.
Сенинг билан элга
эшлигим.
Сўнгги кунда қабул
қилмасанг.
Қайда қолди менинг
ёшлигим.

Қанчалик оғир бўлмасин, бизнинг Бекназарга ҳам ана шундай қисмат муносиб. Унинг ўз киндик қони томган тупроқда ётишга ҳаққи йўқ. У энди уруғ-аймоғимиз қўйила келинган қўйинди – "Боламозор"га қўйилмайди. Ўша қони тўкилган жер қабристони – "Бой ота"га қўйилади. Менинг айтар гапим ҳам, қайтар гапим ҳам шу.

Уй тўла одам сукут сақлар эди. На имомлардан сас чиқади, нақариялардан садо чиқади. Ҳаддилари ҳам сиғмас эди, чамамда. Унингсиз ҳам ичи-тоши ўт олиб ёнаётган, ўзи ёниб, ўзи ўчаётган куйган қулга нима ҳам деб бўлар эди. Бу жимликни юрак ютиб бузган биргина Қулаҳмад ўтоғаси бўлади:

– Жезда ўғирлик қилган шу биргина Бекназарми? Ўтган жиллар ичида қанча трактир, қанча машиналар сотиб жубарилди. Темир тиркама, акушка, гарбилдан тортиб, то фил хартуми силжимали экскаваторларгача сотиб жубарилади. Шу кечаю кундузда сотилаётган металларни айтмайсизми? Вақт келиб буларга чек қўйилади. Эсларингизда бўлса, тўқсонинчи жиллари одам боласи кўча-кўйда журалмай қолган эди. Беспределлар куппа-кундузи хотин-қизларнинг тилло тақинчоқларини, башанг кийиниб журган кишиларнинг эгни-бошларини шилиб, тегидаги машиналарини миниб кетмасмиди? Дав журакли Президентимизнинг бир имо, бир ишораси билан бу офатдан қутилмаган эдикми? Ҳозирги ўғирликларга ҳам чек қўйилишининг вақти-соати етди.

Қулаҳмад ўтоғасига бир қария савол берди:

– Ўша ўғириларнинг ичида биронта оғайтўпилик борми?

– Бу саволга ўтоғаси бироз ўсал бўлиб, "йўқ", деб жавоб берди. Кейин билсам, ҳақиқатан ҳам бу қишлоқда биронта киши ўғри деган номни олмаган экан. Бунга биринчи навбатда Ўрол ота, иккинчи Али аканинг ўзлари йўл қўймас эканлар.

Қулаҳмад ўтоғасининг гапини қўллаган бўлиб, ўрта яшар бир киши Али акани ўз гапидан қайтармоқчи бўлди:

– Бекназар кўз ўнгимизда ўсди. Эр етди. Ота-онасининг юзини ерга қаратгулик бирон иш қилганини кўрмадик. Эшитмадик. Инсоф билан айтганда, фермернинг боладай катта қилиб, боладай парвариш қилган ғўзаси, аслида, тилло кўзага айланиши керак. Бироқ пахтанинг нархи сув текин. Бир кило пахтанинг баҳоси ўрта ҳисобда 200 сўм. Бир баклашка сувнинг нархи эса 250 сўм. Деҳқон етиштирган ҳосилини истаган нархида сотмаса, йил бўйи меҳнат қилиб нима қилади? Шунинг учун Бекназарни ўғридан олиб, ўғрига солиш адолатдан эмас.

Али ака шу ва шунга ўхшаган гапларга жўяли жавоб бериш ўрнига ўз гапидан қайтадиган жўни йўқ эди.

– Айтгандай, шунча кишилар гувоҳлигида ҳурматли орган ходимларига айтар бир илтимосим бор. Биз нима бўлса, барини худодан кўрдик. Бу тўврида отам минан кенгашиб, келишиб ҳам олдик. Сўроқ қилиш учун бирон-бир орган ходими уйимизга келиб юрмасин. Бизни чақириб, сўроқ қилиб юрмасин. Жақсиликдан хун ҳам талаб қилмаймиз, мунг ҳам талаб қилмаймиз. Қилган минан Бекназар қайтиб келмайди.

Али аканинг бу гапи – қулон зоти йиқилса, қулоғига сир айтмас, деган гапнинг ўзи эди. Ҳақиқатан ҳам Али ака сиртлонлик қилаётган эди. "Мард худодан кўрар, номард йўлдошдан", деган нақлга амал қилаётган эди. Энди ҳар қандай гапни давра кўтармас эди. Шунга қарамай ёши олтмишларни қоралаб қолган бир киши шу мусибатга дахлдор бир ривоятни айтиб, Али акани ғазабдан қайтармоқчи, тавфиқ тиламоқчи бўлди:

– Бу икки эл қачонлардан бери эт билан тирноққа айланиб бўлган. Буларнинг орасини Искандар девори билан ҳам тўсиб бўлмайди. Бир қароқчи ўлжа илинжида кета турса, олдидан қўлига кишан, оёғига ғулу урилган бир савдойи чиқибди. Савдойи ҳадеб кулар эмиш. Шунда ҳалиги қароқчи:

– Қўл-оёғинг бандда бўла туриб кулганигга ажабланаман, - деса, ҳалиги телба қароқчига шундай деган экан:

– Эй, нодон. Кишан билан ғулунинг қўл-оёғимга урилгани рост. Бироқ дилим боғли, кўнглим доғли бўлмаганидан сўнг мен кулмай, ким кулсин.

Савдойидан бу гапни эшитган қароқчи ўз қилмишидан пушаймон бўлиб, шу кундан бошлаб қароқчилик қилишни ташлаган экан. Шу шекилли. Бекназарнинг пахта сотишига қандайдир сабаб бўлуви керак. Бўлмасам, у бундай номаъқул ишга қўл урадиган йигитлардан эмас эди. Менимча, Бекназар бир ўзанга тушиб, бир тўхтамга келмаган фермерчиликнинг қурбони бўлди. Бор айбни Бекназарга тўнкаш ҳам адолатдан эмас. Шунинг учун Али ака айтган гапидан қайтиши керак. Ўз қабристонлари туриб, Бекназарнинг ўзга қабристонга қўйилиши кўнгилга сиғмайдиган иш.

Эндиги гап навбати ўз-ўзидан масжид имомларига келган эди. Бироқ иккала имом ҳам узил-кесил бир қарорга кела олмадилар. Али акага қарши фатво бера олмадилар. Али акага қарши чиқа олмадилар. Ота гапи ўғил учун вожиб, деган гапидан нарига ўта олмадилар. Ўрол отага гап беришга эса Қудаҳмад ўтоғасининг ҳадди сиғмади. Шу орада кимдир эшикдан бўйилаб, жаноза ўқишнинг ўрни келганлигини билдирди.

Жамоа савоби жанозага саф тортди. Имомлардан бири амри маърифни қисқа қилиб, жаноза номозини ўқимоққа тутинди.

Аллоҳу акбар! Аллоҳу акбар! ...

Одамлар шоша-пиша тобутни ердан кўтарар-кўтармас бир аёл билан, бир кайвони Садафни тобут олдига етаклаб келиб, унинг қўлига тобутнинг бир дастини тутқазиб олган бўлдилар. Бу энди уларнинг, Садафнинг бўйида бор, деган гапни кўпга билдириб қўйиш эди.

Кўпчилик майитни "Боламозор"га эмас, "Бой ота" қабристонига қўйилишидан ҳали бехабар. Бу гапдан тобутни бири қўйиб, бири кўтариб кетаётган кишилар – майитнинг энг яқин хеш-ақроболаригина хабардор. Оломон "Шўрўзак"ка етганда бир тек туриб қолдилар. "Боламозор" томонга юришга умид боғлаб. Бироқ кимдир: –Али ака ўз гапидан қайтмади, - дегандан сўнггина тобут кўтарувчилар истаб-истамай "Шўрўзак"нинг нариги тарафига ойдалаликлар қабристони томон йўл олдилар.

* * *

Одамлар "Жой боши"дан қайтиб келганларидан сўнг Бекназарнинг "Бой ота" қабристонига қўйилгани барчага бирдай аён бўлди. "Жой боши"дан қайтиб келувчиларнинг Али аканинг уйига яқинлашишлари билан қайтадан қий-чув кўтиришларининг сабаби шундан эди. Туққан-туғишганларнинг бир-бирлари билан қайтадан "жигарим-жигарим"лашиб, қайтадан ҳамдардлашуви шундан эди. "Жой боши"дан келувчилар билан ҳовлида қолган қариндош-уруғларнинг бир уввос тортиб, бир энтика тушганларининг сабаби шундан эди. Бу ҳам камдай, Садаф:

Бир қўлимда ўлим бор,
Бир қўлимда булбулим.
Кўрганлар бўлса айтсин,
Қайда менинг Ноғулим?

деб ҳали аёллар орасида, ҳали эркаклар орасида пайдо бўлиб қолиши йиғлаганни ҳам йиғлатар эди, йиғламаганни ҳам. Келинига кўзи тушиб қолган Ўрол отанинг ўпкаси тўлиб, елкалари силкиниб, кўзидан оққан ёшни кимсага кўрсатмаслигининг ҳам иложи бўлмади.

(Давоми бор)

SPORT OLAMIDA

"Насаф" ҳамон пешқадам

5 август куни футбол бўйича Ўзбекистон чемпионати олий лига жамоаларининг иккинчи давра учрашувларига старт берилди. Турнинг марказий учрашуви Наманганда маҳаллий "Навбаҳор" ва мамлакатнинг амалдаги чемпиони "Пахтакор" ўртасида бўлиб ўтди.

Сафарда янги бош мураббий ва таркибдаги бир қатор ўзгаришлар билан тўп сурган пойтахт-

лик футболчилар мезбонларга қарши муносиб тўп суришди. Учрашувдаги дастлабки гол Ўзбекистон миллий терма жамоаси ярим ҳимоячиси Темур Кападзе томонидан киритилди. Шундан сўнг Шавкат Раимкулов ўз дарвозасини ишғол қилган бўлса, Анвар Солиев собиқ жамоаси дарвозасига якуний ҳисобни келтирган голни йўллади: "Навбаҳор" – "Пахтакор" 0:3.

Турнинг қолган учрашувлари қуйидагича якунланди: "Нефтчи" – "Самарқанд-Динамо" 1:0, "Насаф" – "Локомотив" 2:1, "Қизилқум" – "Трактор" 2:1, "Бухоро" – "Металлург" 3:1, "Тўпаланг" – "Сўғдиёна" 3:2, "Машъал" – "Шўртан" 3:0.

Турнир жадвалида эса Қаршининг "Насаф" клуби 35 очко билан пешқадамлик қилмоқда. Иккинчи ўриндаги "Пахтакор" ҳисобида эса 34 очко мавжуд.

Улар майдонга тушишлари мумкин

Ўзбекистон терма жамоаси бош мураббийи Боб Хоутон Қувайт термасига қарши майдонга тушиши мумкин бўлган футболчилар рўйхатини эълон қилди. Рўйхатда катта ўзгаришлар кўзга ташланмайди.

Аввал хабар бериб ўтганимиздек, Россиянинг "Локомотив" клуби аъзолари Владимир Маминов ва Алексей Поляковлар ўйин тажрибасига эга бўлмагани учун Боб Хоутоннинг рўйхатига киритилмади.

Узоқ йиллик танаффусдан сўнг терма жамоага Қозоғистоннинг "Жеттису" клуби ҳимоячиси Февзи Давлетов қайтди. Таркибда "Пахтакор"нинг 8 футболчисини кўриш мумкин. Шунингдек, Россиядан 8, Қозоғистондан 2 ва Украинадан битта легионер Боб Хоутоннинг эътиборига тушди.

2005 йил 17 август куни ўтказиладиган Жаҳон Чемпионати саралаш баҳслари доирасидаги Ўзбекистон – Қувайт учрашуви учун машғулотларда иштирок этадиган футболчилар рўйхати қуйидагилардан иборат:

Дарвозабонлар:
1. Евгений Сафонов – "Шинник" (Ярославл)
2. Игнатий Нестеров – "Пахтакор" (Тошкент)
3. Юрий Цой – "Локомотив" (Тошкент)

Ҳимоячилар:
4. Асрор Аликулов – "Пахтакор" (Тошкент)
5. Алексей Николаев – "Пахтакор" (Тошкент)
6. Илҳомжон Суюнов – "Пахтакор" (Тошкент)
7. Камолиддин Кенжаев – "Насаф" (Қарши)
8. Февзи Давлетов – "Жеттису" (Талдикурган)
9. Андрей Фёдоров – "Рубин" (Қозон)
10. Николай Ширшов – "Ростов" (Ростов)
11. Олег Пашинин – "Локомотив" (Москва)

Ярим ҳимоячилар:
12. Сервер Жепаров – "Пахтакор" (Тошкент)
13. Тимур Кападзе – "Пахтакор" (Тошкент)
14. Элдор Магдиев – "Пахтакор" (Тошкент)
15. Миржалол Қосимов – "Машъал" (Муборак)
16. Леонид Кошелев – "Шинник" (Ярославл)
17. Андрей Акопянц – "Ростов" (Ростов)
18. Илёс Зейтуллаев – "Реджина" (Италия)
19. Виктор Карпенко – "Қайрат" (Олма-Ота)

Ҳужумчилар:
20. Зафар Холмуродов – "Насаф" (Қарши)
21. Максим Шацких – "Динамо" (Киев)
22. Александр Гейнрих – "Торпедо" (Москва)
23. Марат Бикмаев – "Крылья Советов" (Самара)
24. Анвар Солиев – "Пахтакор" (Тошкент)

Бош мураббий – Боб Хоутон, катта мураббий – Равшан Ҳайдаров, мураббий – Виктор Жалилов, жисмоний тайёргарлик бўйича мураббий – Мирко Еличич.

Али даллолларни енгди

Афсонавий боксчи Муҳаммад Али айрим спорт даллолларини судда мағлуб этди. Алининг айтишича, уни ўзига тегишли бўлган "Қуръон"нинг аукционга қўйилиши судга мурожаат этишга мажбур қилган.

Бу туҳфани боксчига Мисрнинг собиқ президенти Жамол Абдулла Носир ҳадя қилганди. Шунингдек, бир қанча эсдалик расмларга Али номидан қалбаки дастхат қўйилгани маълум бўлган. Турли йўллар билан даллоллар қўлига тушиб қолган асл буюмлар суд қарорига кўра, Луисвиллдаги Али музейига топшириладиган бўлди.

Ноанъанавий мусобақа

Турли кўринишдаги ноанъанавий мусобақалар ҳам спортга даъвогарлик қилмоқда. Хитойнинг Чунцин шаҳрида анчадан буён ана шундай мусобақа ўтказилиб келинади.

Унда "спортчилар" бир бокал пивони бир сипқориш шарти бўйича беллашишади.

Бу галги конкурсда 22 ёшли талаба ҳаммани ҳайратда қолдириб, юқори рекордга эришди. У 7 сонияда бир бокал пивони ичиб

юборди ва бир ярим минг АҚШ доллари миқдоридаги пул ютуғига сазовор бўлди. Бу иши билан талаба ўзини моҳир спортчи, дея атаган. Спорт алкогол ичимликлар ва тамаки маҳсулотларидан йироқ, деган даъволарни эса у эшитмаган кўринади.

"Челси"нинг Оуэнга қизиқиши бекор гап

"Челси"нинг бош мураббийи Жозе Моуриньо "Реал" ҳужумчиси Майкл Оуэн хизматларига Роман Абрамович клуби муҳтож эмаслигини айтиб ўтган. "Челси"нинг Оуэнга бўлган қизиқиши эса бекор гап экан.

"Агар Оуэн Англиянинг кучли жамоаларидан бирига ўтишга қизиқиши бор экан, мар-

ҳамат. Лекин "Челси"га эмас", дея таъкидлади португалиялик мутахассис.

Айтиб ўтиш жоизки, Моуриньонинг бу сўзлари "Челси" мавсумдаги Англия супер-кубоги ғолиблигини қўлга киритгач янгради. "Миллениум" ўйингоҳида "Челси" "Арсенал"ни 2:1 ҳисобида мағлуб этди. Иккала гол ҳам Дидье Дрогба номига ёзилди.

Фазлиддин АБИЛОВ тайёрлади.

Шафқат – инсонийлик илдизи

Ҳар қандай яхши ишни юзага чиқариш осонлик билан рўй бермайди. Обдон ўйланган, пухта-пишиқ режа пировард натижаларга эришишнинг энг муҳим томонлари ҳисобга олинади.

Ҳамма ёруғ йўллар эзгулик бекатида туташади ёки аксинча, барча чароғон йўллар эзгуликдан бошланади-да, минг, миллион инсонларни саодат сари бошлайди. Жамиятда амалга оширилаётган ислоҳотларни ҳам шунга қиёс қилиш мумкин. Улар турли жабҳаларда, ҳар хил соҳа ёки тармоқларда содир бўлиши мумкин, аммо уларнинг асосида инсон ҳаёти, манфаати, фаровонлиги ётсагина, бу саъй-ҳаракатлар жамиятнинг чин маънодаги қиёфасини белгилайди.

Инсонийлик мақомини юксакка олиб чиқишда ҳуқуқий соҳадаги ислоҳотлар ўта муҳим аҳамият касб этади. Бу борада қилинган ишлар эса дунё ҳамжамиятида ўз ўрни ва мавқеига эга Ўзбекистон давлатининг инсонпарварлик сиёсатининг негизидир.

Яқинда яна бир муҳим ҳужжат имзоланди. Президентимизнинг "Ўзбекистон Республикасида ўлим жазосини бекор қилиш тўғрисида"ги Фармони матбуотда эълон қилинди. Мазкур Фармон инсоннинг яшаш ҳуқуқини эътироф этувчи ва мустаҳкамловчи, халқаро ҳуқуқнинг умумэътирофга эга принциплари ва нормаларига тўлиқ мос келади.

"Ўзбекистон Республикасида ўлим жазосини бекор қилиш тўғрисида"ги Фармонни ўқиб...

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қоидаларидан келиб чиққан ҳолда ва жазоларни янада либераллаштириш аниқ чораларни амалга ошириш мақсадида ҳам бу Фармон алоҳида ажралиб туради.

Албатта, Президентимизнинг мазкур Фармони кўпчиликнинг диққат-эътиборини тортиши табиий. Одамлар бу борада ўзаро фикрлашадилар, баҳс-мунозарага киришадилар. Ўлим жазосини бекор қилиш ҳақида ҳар ким ҳар хил фикрларни айтиши ҳам табиий. Чунки, ўлим жазосини бекор қилиш тўғрисидаги баҳс-мулоҳазалари ҳозирги кунда бутун дунёда кенг миқёсда муҳокама қилинмоқда. Инсон ҳаёти, тақдири борасида ҳеч қачон хатоликка йўл қўйиб ҳукм чиқариб бўлмайди, албатта. Очиғи, дунё тажрибасига таянганда ҳам, ўлим жазоси белгилашда хатога йўл қўйиб бўлмайди, худо кўрсатмасин суд ҳукмидаги хатони кейин ҳеч қачон тузатиб бўлмайди.

Юртбошимиз доимо бирор масала юзасидан қарор қабул қилишда шошма-шошарликка йўл қўймасликни, унинг охир-оқибатини ўйлашни уқтириб келади. Оддий кишилар манфаатларини ҳисобга олиш, халқимизнинг ўзига хос менталитетини чуқур англаш натижаси, бу борада одамлар дилида кечаётган ўй ва мулоҳазалардан бохабарлик боис ҳам бу ҳолат ўта синчковлик ва вазиятни тўғри англашни тақозо этарди. Ўлим жазосини батамом олиб ташлашда қонун ҳужжатларини пухта ишлаб чиқиш ва ўлим жазосини бекор қилган ва ўлим жазоси ўрнига умрбод ёки узоқ муддатга озодликдан маҳрум этиш жазосига ҳукм қилинганлар жазолари ижро этилиши тажрибасига эга давлатларнинг қонун ҳужжатлари ҳам чуқур ўрганилиши кўзда тутилган эди.

Ўзбекистон Республикасида 2008 йилнинг 1 январидан бошлаб ўлим жазоси бекор қилинади. Унинг ўрнига умрбод ёки узоқ муддатга озодликдан маҳрум этиш жазоси қўлланилади. Бу юртимизда адолат ва инсонийлик тамойилининг тўлиқ шаклланганлигидан далолат. Қолаверса, айрим хорижий "инсонпарвар" ташкилотларнинг Ўзбекистонда инсон ҳуқуқи ундай, инсон қадри бундай, деб бошқа ниятларни кўзлаб жаврашига ҳам муносиб бир жавобдир. Инсонни улуғлаш, меҳр-оқибатни юксак тутиш қон-қонига сингган халқимизнинг улуғ фазилати давлат сиёсати даражасига кўтарилганлигининг яна бир бор намоён бўлишидир, бу!

Кўчқор НОРҚОБИЛ

Йўллар дилларни бирлаштиради

Б. АКРАМОВ олган сурат-лавҳа.

Й.Охунбобоев номли республика медицина билим юрти томонидан 1991 йили Холиқова Сожида Сабихуллаевна номига берилган МТ № 977200 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

Тошкент шаҳар Юнусобод туманидаги "Ўзкоммунўқувташкилотчи" ўқув-услубий, норматив инженеринг республика маркази давлат унитар корхонаси кадрлар бўлимига берилган думалоқ муҳр йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

Утерянный диплом № 850670 (рег.№ 222331), выданный 10 июля 1987 г. на имя Мирошниченко Сергей Геннадьевич Ташкентским Государственным Университетом, считать недействительным.

Утбасаров Арипджон Артыкович (г.Ташкент, 2 тупик, Нигора, 10) намерен приобрести акции ОАО "Ипак йўли Автотранс" (г.Ташкент, ул.Строительная, 3) в размере 28,3 % – 11238 штук.

Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги жамоаси вазирлик тизимида узоқ йиллар самарали фаолият кўрсатган меҳнат фахрийси
Абдуваҳоб Абдусаматович ЙЎЛДОШЕВнинг
вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва қариндош-уруғларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик илмий-ишлаб чиқариш маркази жамоаси Қашқадарё вилояти бўлими раҳбари И.Раҳматовга рафиқаси
Бозоргул ҚИЛИЧЕВАнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги жамоаси Қоракўлчилик ва чўл экологияси илмий-тадқиқот институти директори Суръатбек Юсуповга волидаи муҳтарамаси
САБОҲАТ АЯнинг
вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги илмий-ишлаб чиқариш маркази ва Паррандачилик илмий маркази жамоалари бош илмий ходим, профессор
Рафиқ Ғафурович ВАЛИЕВнинг
вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва қариндош-уруғларига чуқур таъзия изҳор этади.

"ОҚТОШДОН" АЖ АКЦИЯДОРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

2005 йил 25 июлда "Оқтошдон" АЖ акциядорларининг навбатдан ташқари умумий йиғилиши бўлиб ўтди.
Йиғилишда 1225314 та овоз бериш ҳуқуқига эга бўлган оддий акция эгаларидан 1134367 дона акция қатнашди.
Умумий йиғилишда қуйидаги қарорлар қабул қилинди:
1. "Оқтошдон" АЖ Кузатув кенгаши таркиби 7 кишидан иборат қайта сайланди.
2. "Оқтошдон" АЖ директори лавозимига А.Шерматов билан меҳнат шартномаси тузилди.
"Оқтошдон" АЖнинг 2005 йил 25 июлидан кейинги афилланган шахслари

РЎЙХАТИ

№	И.Ш.Ф.	Акция сони	Акция тури
1	АК "Ўздонмаҳсулот"	627685	оддий
2	Юлдошев Л.И.		
3	Ражабов Ж.		
4	Жалилов Ш.		
5	Илҳомжонов Р.		
6	Аҳроров И.	85975	оддий
7	Саттаров Фарҳод	56958	оддий
8	Эрматова Дилбар	85	оддий
9	Шерматов А.	255	оддий

ТАШКИЛОТ ТОШКЕНТДАГИ ОМБОРДАН
автомобиллар ва қишлоқ хўжалиги техникаси учун қуйидаги корхоналарда ишлаб чиқарилган кенг ассортиментдаги
ШИНАЛАРНИ
сотади:
енгил машиналар учун, енгил юк ташувчи машиналар учун, оғир юк ташувчи машиналар учун, қишлоқ хўжалиги техникаси учун
Шиналар буюртма бўйича 30-35 кунда Украина ва Россиядан вагонларда келтирилади.
Улгуржи ва чакана савдо қилиш филиаллари манзиллари:
Наманган ш., Дўстлик шоҳкўчаси, 1-А уй. Тел.: (3692) 24-56-60, Андижон ш., Мирпустин к., 20-уй. Тел.: (3742) 24-04-88, Данғара ш., Тошкент к., 74-уй. Тел.: (37357) 2-19-06, Термиз ш., Ч.Сафаров к., 80-уй. Тел.: (37622) 2-45-85.

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Саид АҲМАД, Озод ШАРОФИДДИНОВ, Ағитай АДИЛОВ, Фахриддин КАЛОНОВ, Комилжон МАМАЖОНОВ, Суннат САЙДАЛИЕВ, Хабиб ТЕМИРОВ, Ғафур ШЕРМУҲАММАД.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Агросаноат комплекси тармоқларида ҳамда шу тармоққа дахлдор вазирликлар ва идоралар

ТЕЛЕФОНЛАР: Хатлар ва жамоатчилик билан алоқалар бўлими – 136-58-83, 136-56-25, Котибият – 133-95-17, Реклама ва эълонлар – 133-44-43, 136-54-44, 133-28-04, Факс – 133-44-43, 133-40-87

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ: Қорақалпоғистон Республикаси – 8-361-58-512-17; Андижон – 8-374-22-234-08; Бухоро – 8-365-22-644-61; Жиззах – 8-372-22-648-72; Навоий – 8-436-22-60-525; Наманган – 8-369-41-234-23; Фарғона – 8-373-61-221-97; Самарқанд – 8-366-2-33-70-57; Сурхондарё – 8-376-46-526-61; Сирдарё – 8-367-37-23-813; Тошкент – 8-371-136-56-21; Хоразм – 8-362-22-623-50; Қашқадарё – 8-375-22-517-65.

Реклама ва эълонлар матни учун буюртмачи жавобгар. (ҳ) -тижорат мақола

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

Навбатчи: Ш.ОРТИҚОВ. Саҳифаловчилар: Р. ЕГОРОВ, А. САФОНОВ. Мусаҳҳиҳ: М. БЕКИЕВ

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2003 йил 20 ноябрда № 050 - рақам билан рўйхатдан ўтказилган.

Газета сешанба, пайшанба ("Хайт"-илова), жума кунлари чиқади.

E-mail: kishlokhayoti@mail.ru

Буюртма Г-719, ҳажми 2 босма табоқ.

Офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2.

Босишга топшириш вақти: 21.00. Босишга топширилди: 21.00. Адади -9709

Газета таҳририятнинг ўзида компьютерда терилди ва саҳифаланди.

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

1 3456